

Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

26 березня 2021 р.
м. Дніпро, Україна

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Міжнародна
науково-практична
конференція

**Роль інновацій як
чинника розвитку
освітнього простору**

Матеріали

26 березня 2021 р.

м. Дніпро

УДК 37

Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. 60 с.

У збірнику представлені тези доповідей, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції “Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору”, яка була проведена Міжнародним гуманітарним дослідницьким центром.

Збірник розрахований на вчених, викладачів, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, представників підприємницьких структур і широкий читацький загал.

Робочі мови конференції: українська та російська.

Видається в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та друкуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, географічних назв, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Відповідно до Закону України “Про авторське право і суміжні права”, при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов’язковим.

**Research
Europe.org**

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Колектив авторів, 2021
© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2021
© Research Europe, 2021

Офіційний сайт: researcheurope.org

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гавриленко Т. Л.

Стандартизація як провідна тенденція розвитку змісту початкової освіти в перше десятиліття незалежності України (1996 – 2001).....6

Овчаренко О. А.

Співвідношення поняття “суб’єкта” і “суб’єктності” в сучасній педагогічній науці.....9

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Горда О. М.

Образ міста в лінгводидактичному аспекті.....11

Морозова М. В.

Інтерактивне навчання у сучасній освіті.....13

СЕКЦІЯ 3. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ОСВІТІ

Дармосюк В. М., Резнікова Л. В.

Реалізація трансдисциплінарного підходу засобами STEM-майданчика “Від аршини і до дюйма”.....16

Золотаренко Т. О.

Реалізація принципу наочності за освіти в on-line форматі: віртуальна дошка JAMBOARD.....18

Кудін А. П., Кудіна Т. М., Міненко О. М., Бабич В. О., Коваль Р. М.

Розробка освітніх застосунків для інноваційних сфер діяльності університету.....21

Малюта І. В., Панченко Н. С., Малюта С. І.

Впровадження інноваційних методів і форм навчання у закладах фахової передвищої освіти.....24

Чумаченко М. М.

Роль та можливості дистанційної освіти в підготовці висококваліфікованих фахівців морської галузі.....26

СЕКЦІЯ 4. СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Жадан О. М.

Технології ситуативного моделювання у формуванні життєвих цінностей молодших підлітків у позакласній діяльності.....29

Федоренко Ю. І.

Конверсія: структурні етимологічні характеристики
на матеріалі лексикографічних джерел.....32

Хемчян І. І., Гончаренко О. Л.

Інформаційно-освітній простір бібліотеки
закладу загальної середньої освіти.....33

СЕКЦІЯ 5. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Тетерюк-Кінч Ю. С.

Інноваційні підходи до професійної підготовки
викладачів фортепіано: міжнародний контекст.....38

Шкарлет В. О.

Полікультурний аспект майбутніх учителів іноземних мов.....40

СЕКЦІЯ 6. ВИЩА ОСВІТА

Абільтарова Е. Н.

Організаційні фактори формування культури безпеки професійної
діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці.....42

Березнева І. М.

Засоби реалізації гендерної політики в сучасних військових закладах освіти.....44

Герганов Л. Д.

Сучасні підходи до формування професійних компетентностей суднових
фахівців при змішаній формі підготовки: реальність та перспективи.....46

Олефіренко М. А.

Суб'єктна позиція студентів як педагогічна проблема.....48

Паламарчук Л. М., Олендр Т. М.

Формування техніки мовлення майбутніх учителів-
нефілологів через систему інтегрованих занять.....49

Яковенко Н. В.

Методи вдосконалення системи мовної підготовки
студентів вищих навчальних закладів.....52

СЕКЦІЯ 7. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Матвеева В. П.

Введение понятия непрерывного образования взрослых.....54

Чаграк Н. І.

Організаційно-педагогічні передумови розвитку
освіти старших дорослих у США.....56

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гавриленко Т. Л.,

УДК 373.31

д-р пед. наук, доцент,
професор кафедри соціальної
роботи та освітніх і педагогічних наук,
Національний університет “Чернігівський
колегіум” імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів;
старший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського, м. Київ

Гавриленко Т. Л. Стандартизація як провідна тенденція розвитку змісту початкової освіти в перше десятиліття незалежності України (1996 – 2001). *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 6 – 8.

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ПРОВІДНА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПЕРШЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1996 – 2001)

Питання стандартизації як стратегічне завдання реформування змісту освіти в незалежній Україні вперше було окреслено в Державній національній програмі “Освіта” (“Україна XXI століття”) (1993). Проте його розв’язання відбувалося повільно. Розроблення державних стандартів загальноосвітньої підготовки учнів активізувалося з прийняттям у 1996 р. нового Закону України “Про освіту”. Цього року колегією Міністерства освіти України було затверджено Концепцію державного стандарту загальної середньої освіти, у якій визначалися суть і структура стандарту [2, с. 285].

Основна увага науковців була зосереджена передусім на підготовці стандартів для початкової школи, яка раніше й активніше за інші рівні загальної середньої освіти сприймає та втілює у практику нові ідеї. Науковою платформою для розроблення Державного стандарту початкової загальної освіти стали положення теорії змісту початкової освіти, запропоновані О. Я. Савченко, а саме:

– джерелами його формування є наука, виробничі технології, краєзнавство, людинознавство, педагогічні й психологічні знання тощо;

– зміст початкової освіти є багатокомпонентним (система знань, система способів діяльності, досвід індивідуальної творчої діяльності, досвід ставлення до навколишнього світу);

– пріоритетами його добору є спрямованість на загальний і різнобічний розвиток дітей та повноцінне оволодіння всіма компонентами навчальної діяльності;
– зміст кожного навчального предмета має складатися з двох частин – інваріантної, яка переглядається порівняно рідко, і варіативної, що підлягає систематичному оновленню [6, с. 6, 8].

Зазначена концепція “закумулювала провідні ідеї загальної теорії змісту шкільної освіти та результати психологічних досліджень вікових особливостей молодших школярів з урахуванням основних ознак домінуючої моделі процесу навчання” [5, с. 102].

Проект державного стандарту для початкової ланки загальної середньої освіти підготовлено творчою групою (переважно науковими співробітниками лабораторії навчання і виховання молодших школярів Інституту педагогіки АПН України: Н. М. Бібік, Н. С. Коваль, Л. П. Кочиною, В. О. Мартиненко, Н. П. Листопад, В. П. Тименком, О. Н. Хорошковською) під керівництвом М. С. Вашуленка та в 1997 р. презентований педагогічній громадськості [4]. Його обговорення відбувалося на різного рівня науково-практичних конференціях, нарадах, науково-методичних комісіях, на сторінках фахових видань.

Однак згодом робота над стандартом призупинилася у зв’язку з підготовкою Закону України “Про загальну середню освіту”. Після його ухвалення (1999) розпочався новий етап у розробленні державних стандартів, оскільки у Законі з’явилися принципові положення, що вимагали внесення суттєвих змін до ухваленої Концепції стандарту [7, с. 12]. У зазначеному документі вперше на законодавчому рівні розкривалися функції стандарту, структура, вимоги й відповідальність за його додержання.

Протягом 1999 – 2000 рр. з урахуванням пропозицій і зауважень обласних інститутів післядипломної освіти та інститутів удосконалення вчителів, окремих колективів різних типів шкіл і педагогів [2, с. 286], науковими співробітниками лабораторії навчання і виховання молодших школярів Інституту педагогіки АПН України було доопрацьовано Державний стандарт початкової загальної освіти. Згодом цей документ затверджено постановою Кабінету Міністрів України та з 2001/02 н. р. упроваджено в початковій школі. Важливо, що стандарт було розроблено відповідно до можливостей дітей молодшого шкільного віку та спрямовано на їхній усебічний розвиток і виховання, формування у них мовленнєвих, читацьких, обчислювальних умінь і навичок, бажання і вміння учитися [3, с. 28]. Істотною особливістю змісту початкової освіти, закріпленою стандартом, стало те, що, крім традиційних знань, умінь і навичок, до нього додалися принципово нові компоненти – досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу [1, с. 4]. У доборі змісту освіти враховано його наступність і неперервність, доступність і науковість,

потенційні можливості для взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку, реалізації принципів індивідуалізації, гуманізації освітнього процесу [3, с. 28].

Основним компонентом стандарту став Базовий навчальний план початкової школи, що містив інваріантну та варіативні складові частини змісту початкової освіти. Інваріантна частина формувалася на державному рівні та стала обов'язковою для всіх закладів загальної середньої освіти. Її зміст реалізовувався завдяки 6 освітнім галузям (мови і література, математика, здоров'я і фізична культура, технології, людина і світ та мистецтво), які конкретизувалися у програмах і підручниках завдяки окремим навчальним предметам та інтегрованим курсам. Варіативна частина Базового навчального плану формувалася закладами загальної середньої освіти самостійно з урахуванням особливостей цього закладу та індивідуальних освітніх потреб учнів. На основі Базового навчального плану, що визначав загальні засади побудови змісту початкової освіти, Міністерством освіти України розроблялися типові навчальні плани [3, с. 28].

Отже, стандартизація стала провідною тенденцією розвитку змісту початкової освіти в перше десятиліття незалежності України. Упровадження Державного стандарту початкової загальної освіти в умовах варіативності освітньої системи дозволила забезпечити єдиний освітній простір у державі; визначити обов'язковий і достатній рівень загальноосвітньої підготовки молодших школярів, які навчалися у різних типах навчальних закладів; відійти від предметоцентризму й представити зміст освіти цілісно.

Список використаних джерел

1. Вашуленко М. С. Нові підходи до шкільної початкової освіти. *Педагогічна газета*. 2000. № 9. С. 4.
2. Гавриленко Т. Л. Розвиток початкової освіти в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття: історико-педагогічний аспект : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 384 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти. *Початкова школа*. 2001. № 1. С. 28 – 54.
4. Державні освітні стандарти (початкова школа). *Освіта України*. 1997. № 18/19. С. 8 – 9; № 20. С. 5 – 7.
5. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті : підручник. Київ : Наш час, 2006. 368 с.
6. Савченко О. Я. Реформування змісту початкової освіти. *Початкова школа*. 1996. № 1. С. 4 – 8.
7. Савченко О. Я. 1999. Стан і завдання реформування змісту загальної шкільної освіти. *Педагогіка і психологія*. 1999. № 4. С. 6 – 17.

Овчаренко О. А.,
магістр психології,
Державний заклад “Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка”, м. Старобільськ

УДК 37.013.2

Овчаренко О. А. Співвідношення поняття “суб’єкта” і “суб’єктності” в сучасній педагогічній науці. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 9 – 10.

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТТЯ “СУБ’ЄКТА” І “СУБ’ЄКТНОСТІ” В СУЧАСНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Імпліцитно поняття “суб’єктність” присутнє у працях багатьох вчених, але далеко не завжди воно диференційовано із загальнофілософським поняттям “суб’єкт”, тому співвідношення цих ключових категорій потребує наразі додаткового вивчення. У психолого-педагогічному розумінні пояснювальне поняття “суб’єкт” визначається як носій діяльності, свідомості і пізнання та виступає ядром сучасної гуманістичної парадигми. Суб’єктність же розглядається як вища соціальна форма активності людини, інтерпсихічний процес, здатність активно змінювати себе та оточуючий світ (самодетермінація). Дані категорії в педагогічному вимірі розроблені досить широко, проте залишаються багатозначними. З метою запобігти абсолютизації категоріального значення співвідношення “суб’єкта” і “суб’єктності” та для узгодження різнопланових підходів необхідно включити ці поняття в цілісну систему особистості людини.

К. Карпінський розглядає суб’єктність як найголовнішу функцію особистості, яка полягає у активному освоєнні людиною всіх внутрішніх та зовнішніх складових життя. Суб’єктність він позиціонує як змінну характеристику, проте міра її прояву може коливатися не лише у різних людей, але і з точки зору часових характеристик, тобто в процесі розвитку (К. Альбуханова-Славська), а також в залежності від спрямованості конкретної особистості на певні види діяльності [2]. Т. Прокоф’єва зазначає, що полісуб’єктність пов’язана з неоднорідністю категорії, яка може бути розмежована на дві групи за ціннісно-смісловим критерієм: загальна (життєва) та специфічна суб’єктність (пов’язана з конкретним видом діяльності) [4]. Відносно суб’єкта схожої позиції дотримується В. Сластьонін, виокремлюючи поняття “суб’єкт життя” та “суб’єкт діяльності” [5]. Особистість при цьому виступає стрижневою структурою суб’єкта, що містить всі необхідні для його формування та прояву психічні структури.

С. Шехавцова зазначає, що суб’єктність суб’єкта є “спонтанним використанням індивідуальності особистості для досягнення й реалізації життєвих задумів”, таким чином, виокремлюючи важливість для формування суб’єктності поєднання унікальних індивідуальних якостей людини, а також найвищого рівня розвитку цілісності проявів стану суб’єкта [6, с. 13].

Ряд авторів ключовою ланкою у феномені суб'єктності вважає саме її інтегральну характеристику. З точки зору А. Брушлінського, суб'єктність – це цілісність всіх проявів суб'єкта [1]. Тобто суб'єкт виступає основою формування суб'єктності. В свою чергу, як вже зазначалося, стійким субстратом мінливого суб'єкта є особистість. У моністичній (інтегративній) багатовимірній теорії особистості В. Моргун обґрунтовує розуміння суб'єкта як співвідношення особистісних компонентів, яке забезпечує людині можливість активно та свідомо пізнавати й перетворювати оточуючий світ і себе самого [3]. Важливим компонентом також можна вважати елемент сумління – відповідальності за власну вчинкову активність. Суб'єктність при цьому виявлятиметься не завжди, так як існує у формі вибіркового динамічного утворення, осередком якого є найвищий рівень розвитку особистісних інваріантів, їх перетин. З цього випливає розуміння процесу становлення особистості як суб'єкта певної діяльності (зокрема, педагогічної) та розвитку його суб'єктності як вибіркової здатності до вчинкової активності, що одночасно створює зовнішні стимули та відповідає на них, усвідомлює власну відповідальність, рефлексивним шляхом формуючи особистісні зміни.

Становлення суб'єктної позиції здобувача освіти в педагогічному процесі залежить від спрямованого педагогічного впливу на всі сфери його особистості, що сприятимуть формуванню суб'єкта навчальної (а в майбутньому – і професійної) діяльності, а також проявам суб'єктності як вищого рівня розвитку та інтеграції складових стану суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Брушлинский А. В. Психология субъекта. Санкт-Петербург : Алетейя, 2003. 272 с.
2. Карпинский К. В. Подходы к пониманию субъекта в психологии. *Вестн. Гродз. Ун-та. Серия 4. Психология*. 2006. № 2. С. 59 – 65.
3. Моргун В. Ф. Багатовимірна теорія особистості та принцип доповнення діяльності, установки і вчинку. *Психологія і особистість*. 2017. № 2 (12). С. 11 – 29.
4. Прокофьева Т. В. Становление субъектности подростка в учебной деятельности : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 19.00.07. Волгоград, 2001. 24 с.
5. Слостенин В. А. Субъектно-деятельностный подход в общем и профессиональном образовании. *Сибирский педагогический журнал*. 2006. №5. С. 18 – 20.
6. Шехавцова С. О. Суб'єктність у педагогічному аспекті: теорія і практика : монографія. Полтава : ВНЗ Укоопспілки „Полтавський університет економіки і торгівлі” (ПУЕТ), 2016. 414 с.

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Горда О. М.,

УДК 81:37.02

канд. філол. наук, старш. наук. співроб.,
старший науковий співробітник Міжнародного
інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою,
Національний університет “Львівська
політехніка”, м. Львів

Горда О. М. Образ міста в лінгводидактичному аспекті. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 11 – 13.

ОБРАЗ МІСТА В ЛІНГВОДИДАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ

Формування лінгвокраїнознавчої компетенції іншомовців – одне із пріоритетних завдань у процесі навчання чужої мови. З огляду на це, важливо, щоб навчальний матеріал не лише розкривав мовні явища, а й містив інформацію соціокультурного характеру: про матеріальну та нематеріальну спадщину, традиції, систему цінностей, етикет носіїв певної мови тощо. Важливим засобом формування зазначеної компетенції є тексти країнознавчої та краєзнавчої тематики.

На синхронному зрізі ХХІ ст. для іноземців, які прагнуть опанувати українську мову як іноземну (далі – УМІ), створено низку навчальних посібників і підручників лінгвокраїнознавчого спрямування, зокрема “Знайомтеся: Київ” (Г. Швець, 2011), “Мандрівка Україною” (І. Ключковська та ін., 2012) “Мій Львів” (О. Антонів та ін., 2013), “Місто Лева” (Г. Бойко та ін., 2013), “Суми – нова мова, нові друзі, нове життя” (за заг. ред. Л. Біденко, 2018) та ін.

Вже із більшості назв стає зрозуміло, що матеріали цих видань розкривають образи міст України. Про особливості подачі навчального матеріалу в зазначених виданнях і методичні прийоми роботи з ним йдеться в лінгводидактичних дослідженнях Г. Швець [6, с. 264 – 277], І. Кочан [3], А. Чернякової [5] та ін.

У 2020 р. перелік цих лінгвокраїнознавчих видань з УМІ поповнив виданий у Львові підручник “Ключ до України: міста і люди” (автори – працівники Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ “Львівська політехніка”: І. Ключковська, О. Горда, О. Трумко, Н. Мартинишин, Г. Темник і О. Руснак) [1; 2].

Видання призначене для вивчення УМІ на рівнях В2 – С1 і відповідає Стандартизованим вимогам до рівнів володіння українською мовою як іноземною [4].

Структурно підручник складається із двох частин, перша з яких охоплює п'ять навчальних модулів, друга – сім. Кожен модуль розкриває інформацію про певне місто України. Загалом охоплено дванадцять мегаполісів: Київ, Львів, Луцьк, Канів, Чернігів, Полтаву, Харків, Донецьк, Крим, Чернівці, Кам'янець-Подільський, Ужгород.

Кожен модуль формують п'ять розділів, які й розкривають образи вищезазначених міст. Перший розділ – це історія заснування міста, інформація

про населення, визначні місця, що є його візитними картками, пам'ятки архітектури та природи, важливі епізоди минулого та сьогодення тощо. Другий – пов'язана з цим містом легенда. Третій – цікава розповідь про знакову постать, яка залишила вагомий слід в історії цього міста. Четвертий розділ повідомляє про важливу культурну подію чи традицію, безпосередньо пов'язану з життям мегаполіса, а в п'ятому – подано художній твір (чи уривок із нього) авторства відомого українського письменника (письменниці). Такий твір або ж його автор теж певною мірою мають стосунок до конкретного міста.

Усі розділи побудовані на зразок текстоцентричних моделей вивчення мови, що базуються на відповідних текстах. Кожен такий текстовий матеріал призначений для читання. Його доповнює система дотекстових, притекстових та післятекстових вправ, основне спрямування яких допомогти користувачам підручника опрацювати вокабуляр, зрозуміти зміст тексту та вдосконалити навички діалогічного й монологічного мовлення. Серед них є багато неординарних завдань, які спонукатимуть студентів чи учнів до інтерактивної діяльності на занятті. Виконуючи їх, іноземець, який вивчає УМІ та розширює свій світогляд про Україну, водночас зможе використовувати власний життєвий досвід і знання про історію та культуру свого народу.

Навчальні матеріали добре ілюстровані (подано багато світлин, рисунків, схем, карт та ін.) та доповнені покликаннями на інтернет-джерела, що викликає зацікавлення в користувачів підручника і полегшує процес семантизації та запам'ятовування нової лексики.

Отже, навчання за описаним підручником допоможе іноземному студенту (учневі) шляхом відкриття багатогранних образів українських мегаполісів через текстоцентричні навчальні моделі не лише поглибити свої знання з УМІ на рівнях B2 – C1, а й пізнати культуру народу, мову якого вони вивчають. Це своєю чергою сприятиме соціалізації іноземців, їхній адаптації до побутових реалій чужої країни і зробить більш комфортним перебування в Україні, якщо в них виникне така потреба.

Список використаних джерел

1. Ключ до України : міста і люди : підручник / І. Ключковська та ін. Львів : Колір ПРО, 2020. Ч. 1. 200 с.
2. Ключ до України : міста і люди : підручник / І. Ключковська та ін. Львів : Колір ПРО, 2020. Ч. 2. 296 с.
3. Кочан І. Місто Лева в лінгвокраїнознавчому курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2014. Вип. 9. С. 196 – 201.
4. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань : посіб. / Д. Мазурик та ін. Київ : ІНК ОС, 2020. 186 с.
5. Чернякова А. Етнокраєзнавчі студії як інструмент формування кроскультурної компетентності іноземних студентів у процесі мовної підготовки. *Українська*

мова як іноземна у фокусі інновацій: від досвіду до впровадження : зб. матеріалів циклу міжнар. наук.-практ. сем. Львів, 2019. С. 116 – 120.

б. Швець Г. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей : монографія. Київ : Фенікс, 2019. 529 с.

Морозова М. В.,

УДК 371.3

аспірантка кафедри педагогіки,

викладач кафедри романо-германської філології,

Державний заклад “Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка”, м. Старобільськ

Морозова М. В. Інтерактивне навчання у сучасній освіті. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 13 – 15.

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Сьогодні тенденції розвитку української системи освіти вимагають змін у навчальному процесі, а саме перехід від традиційного до інтерактивного навчання. Сучасний рівень розвитку освіти потребує оновлення тактик і стратегій навчання, зміну методів і форм освітнього процесу, реалізацію інтерактивних ролей викладача, наближення вивчаемого матеріалу до реального життя, пошук шляхів вирішення виникаючих проблем в оволодінні навичок іншомовного спілкування, а також застосування інтерактивних засобів, форм і методів із майбутніми вчителями іноземних мов у закладах вищої освіти.

Українська дослідниця О. Пометун визначає інтерактивне навчання як організацію вчителем за допомогою певної системи способів, прийомів, методів освітнього процесу, заснованого на суб'єкт-суб'єктних стосунках педагога й учня, багатосторонній комунікації, конструюванні знань учнем, використанні самооцінки та зворотного зв'язку, постійній активності учня [6, с. 7].

Інтерактивна освіта відбувається в умовах розвитку нових технологій, інтерактивних методів взаємодії людини з навколишнім технічним і соціальним середовищем, нових вимог до особистості, що пред'являються ринком праці та державно-громадським замовленням на освіченість і професіоналізм. Одним із головних характеристик такої освіти є інтерактивність [2, с. 3].

Інтерактивність властива сучасному суспільству і різним видів взаємодії в соціальних та інформаційних системах завдяки масовому поширенню інформаційних та мультимедійних технологій, підвищенню інтелектуальності систем і технологій, новим культурним укладам, сформованим на основі різноманітних методів і прийомів обробки і аналізу інформації, що використовуються як в професійній, так і в особистісній сферах. Людина

знаходиться в центрі всіляких інтерактивних взаємодій, ініціатором яких вона найчастіше сама і є. Навколо людини виникає інтерактивне середовище, яке в залежності від технологічного розвитку суспільства і гуманітарного знання стає соціальним, комунікативним, освітнім, предметно-розвиваючим, що визначає характер взаємодії та можливості для спілкування та діяльності суб'єктів цього середовища [3, с. 2].

Поняття “інтерактивність” (“*interaction*”) прийшло до нас з англійської мови. У повному англо-російському російсько-англійському словнику В. Мюллера дається визначення таким поняттям:

- *act* (іменник) – справа, вчинок;
- *interact* (дієслово) – перебувати у взаємодії, діяти один на одного, взаємодіяти;
- *interaction* (іменник) – взаємодія;
- *interactive* (прикметник) – інтерактивний [4, с. 457].

Лінгвістичне тлумачення слова “інтерактивність” у словнику української мови свідчить: “ІНТЕРАКТИВНІСТЬ, -ності, ж. 1. Властивість за знач. інтерактивний. Здатність взаємодіяти або знаходитися а режимі діалогу з ким-небудь (людиною) або з чим-небудь (наприклад, комп'ютером). 2. У системах обробки інформації – характеристика системи або режиму роботи, для яких притаманним є відгук на команди, що вводить оператор” [7].

Зауважимо, що поняття “інтерактивність” визначається у багатьох працях як міждисциплінарне поняття, тому є об'єктом наукового дослідження лінгвістів, педагогів, методистів, митців, дизайнерів, культурологів, програмістів, соціологів та ін.

В українській школі інтерактивні підходи до навчання почали використовувати на початку ХХ сторіччя. Ми погоджуємося з думкою С. Сисоевої, що інтерактивність є центральним моментом у соціальному аспекті освіти, і сама по собі повинна бути первинною метою будь-якого освітнього процесу, тим зворотнім зв'язком між учнем і викладачем, який необхідний для того, щоб освіта розвивалася і покращилася [5, с. 9].

Л. Варга пропонує такі види інтерактивності в навчальному процесі:

- інтерактивність зворотного зв'язку (уможливлює формулювання запитань, одержання відповіді або контроль процесу засвоєння навчального матеріалу);
- часова інтерактивність (дає змогу самостійно визначати початок і тривалість процесу навчання, а також темп та швидкість засвоєння навчального матеріалу);
- порядкова інтерактивність (допомагає студентові вільно обирати черговість використання фрагментів інформації);
- змістова інтерактивність (дає студентові змогу змінювати, доповнювати або зменшувати обсяги інформації);
- творча інтерактивність (виявляється у створенні студентами продуктів креативної діяльності – веб-проекту, веб-сайту, електронних тестів, вправ тощо) [1, с. 45].

Таким чином, інтерактивне навчання у сучасній освіті є одним із провідних напрямків активного соціально-психологічного навчання. Воно відповідає психологічним особливостям учням та його педагогічним закономірностям навчання.

Список використаних джерел

1. Варга Л. І. Формування комунікативної культури майбутніх учителів засобами інтерактивних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / ДЗВО “Університет менеджменту освіти”. Київ, 2017. 298 с.
2. Махотин Д. А. Дидактический анализ отношений в интерактивном образовании. *Интерактивное образование*. Москва : ООО “А-Приор”, 2018. № 1 – 2. С. 2 – 5.
3. Махотин Д. А. Интерактивное образование: понятийное поле междисциплинарного исследования. *Интерактивное образование*. Москва : ООО “А-Приор”, 2017. № 1. С. 2 – 4.
4. Мюллер В. К. Полный англо-русский русско-английский словарь. 300 000 слов и выражений. Москва : Эксмо, 2013. 1328 с.
5. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навчально-методичний посібник / НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. Київ : ВД “ЕКМО”, 2011. 324 с.
6. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 141 с.
7. Словник уа. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=інтерактивність> (дата звернення: 25.03.2021).

СЕКЦІЯ 3. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ОСВІТІ

Дармосюк В. М.,

УДК 37.013

канд. фіз.-мат. наук,
старший викладач кафедри фізики та математики,
Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

Резнікова Л. В.,

здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний університет імені
В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

Дармосюк В. М., Резнікова Л. В. Реалізація трансдисциплінарного підходу засобами STEM-майданчика “Від аршини і до дюйма”. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 16 – 18.

РЕАЛІЗАЦІЯ ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ЗАСОБАМИ STEM-МАЙДАНЧИКА “ВІД АРШИНИ І ДО ДЮЙМА”

Пріоритетним завданням освітнього процесу є формування всебічно розвинутої особистість, яка в майбутньому буде висококваліфікованим фахівцем наукоємних та високотехнологічних галузей. Потреба в даних фахівцях існує у всьому світі, а причиною є втрата популярності технічних та інженерних професій. Реформування освіти направлене на популяризацію вивчення природничих, технологічних та математичних дисциплін.

У Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) зазначається, що природничо-математична освіта (STEM-освіта) – цілісна система природничої і математичної освітніх галузей, метою якої є розвиток особистості через формування компетентностей, природничо-наукової картини світу, світоглядних позицій і життєвих цінностей з використанням трансдисциплінарного підходу до навчання.

Запровадження трансдисциплінарного підходу в освітньому процесі забезпечує формування комплексу компетентностей, якими необхідно володіти людині в умовах розвитку нового технічного середовища для життя. Згідно з Концептуальними засадами реформування середньої освіти та Концепцією Нової Української Школи (НУШ) одними із основних компетентностей школярів є:

- вміння логічно і математично мислити,
- наукове розуміння природи і сучасних технологій,
- впевнене користування інформаційно-комунікаційними технологіями,
- обізнаність і самовираження у сфері культури.

Реалізація концепцій відбувається шляхом створення інноваційних освітніх середовищ, які сприяють формуванню соціальних компетентностей.

На базі кафедри фізики та математики Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського створюються та впроваджуються STEM-майданчики, завданнями яких є залучення здобувачів освіти всіх рівнів до навчально-дослідницької, дослідницько-експериментальної та пошукової діяльності [1].

Метою діяльності даних STEM-майданчиків є залучення учнів та студентів до проектної діяльності та набуття ними особистісного досвіду. Тематичні майданчики вимагають високої інтелектуальної та активної діяльності.

Ідеєю таких інноваційних освітніх середовищ є формування уявлення про цілісність різноманітного оточуючого світу засобами математичного моделювання та фізичного експерименту. Реалізація відбувається шляхом створення проблемних ситуацій, розв'язання яких потребує застосування знань у межах багатьох дисциплін: поєднання природничо-математичної складової з історією, літературою, культурою, мистецтвом тощо.

Наприклад, ідеєю STEM-майданчику “Від аршини і до дюйма” є вивчення соціального та побутово-виробничого середовища життєдіяльності людей на прикладі традиційних систем мір. В процесі дослідження способів вимірювання учасники пізнають культуру та побут того чи іншого регіону, аналізують соціально-економічний устрій, вплив історичної епохи та географічного розташування. Таким чином створення образу об'єкта дослідження сприяє формуванню цілісної системи знань та забезпечує розширення наукового світогляду. В ході роботи майданчика відбувається дослідження інженерно-технічних та соціально-економічних проблем формування життєвого середовища через їх математичну складову [4].

Таким чином, запровадження в освітнє середовище STEM-майданчиків сприяє досягненню мети трансдисциплінарності, а саме вивчення сучасного світу на основі єдності знань та вирішення комплексних проблем, спираючись на концептуальні засади різних дисциплін. Зауважимо, що синтез змістових елементів таких галузей, як природознавство (фізика, хімія, біологія, географія), математика, технології (інформатика) в змісті STEM-майданчиків формує актуальні сьогодні на ринку праці компетентності. На відміну від інтеграції дисциплін, тут відбувається синтез різноманітних знань з потенційною можливістю переходу до нової якості, нових підходів у науково – дослідній діяльності, що передбачає формування у здобувачів освіти умінь практичного і творчого застосування здобутих знань.

Список використаних джерел

1. Манькусь І. В., Недбаєвська Л. С., Дармосюк В. М. Впровадження STEM-майданчиків як сучасних освітніх середовищ у професійній діяльності вчителя. *Фізико-математична освіта*. 2019. Вип. 1 (19). С. 130 – 134.

2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 14.12.2016 р.

№ 988-р // База даних “Законодавство України” / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/988-2016-p> (дата звернення: 21.03.2021).

3. Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) : Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 05.08.2020 р. № 960-р // База даних “Законодавство України” / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/960-2020-p> (дата звернення: 20.03.2021).

4. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 99828 від 22.09.2020 р., (UA)Україна. Науковий твір “STEM-майданчик “Від аршини і до дюйма”. Резнікова Л. В., Пархоменко О. Ю., Дармосюк В. М.

Золотаренко Т. О.,

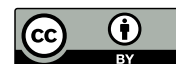
УДК 37.018.4

здобувач 1 курсу магістратури,
спеціальність “Початкова освіта”,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Науковий керівник:

Васютіна Т. М.,

канд. пед. наук,
професор кафедри педагогіки
і методики початкового навчання,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Золотаренко Т. О. Реалізація принципу наочності за освіти в on-line форматі: віртуальна дошка JAMBOARD. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 18 – 20.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАОЧНОСТІ ЗА ОСВІТИ В ON-LINE ФОРМАТІ ЧЕРЕЗ ВІРТУАЛЬНУ ДОШКУ JAMBOARD

"Усе, що тільки можливо, представляти для сприйняття відчуттями: видиме для сприйняття – зором; те, що можна чути, – слухом, запахи нюхом; те, що належить брати на язик, - смаком; доступне огляду - шляхом огляду. Якщо які-небудь предмети зразу можна сприймати декількома відчуттями, нехай вони зразу ж схоплюються декількома відчуттями" [1, с. 128] (фрагмент твору “Велика дидактика” Я.А. Коменський).

Ретроспективний аналіз питань дистанційного навчання показав, що становлення цієї освітньої технології часом пов’язують з постаттю чеського педагога теолога, мислителя та письменника, фундатора наукової педагогіки Яна Амоса Коменського. У 1658 році він ввів у педагогічну практику ілюстровані

підручники під назвою “Світ чуттєвих речей в картинках” (“Orbis Sensualium Pictus”), створивши, таким чином, перші ілюстровані підручники, побудовані відповідно до психолого-педагогічних особливостей дітей та згідно з “золотим правилом” дидактики – принципом наочності. Незважаючи на те, що називати таку спробу дистанційним навчанням видається нам дещо дискусійним, урахувавши той факт, що книги були і раніше, нехай і не адаптовані до дитячого сприйняття, однак безумовним залишається важливість визначення принципу наочності для розвитку педагогічної думки і його актуальність під час організації процесу навчання й наразі.

Одним з найбільш основних засобів для унаочнення навчальної інформації в умовах дистанційного навчання є шкільна дошка, проте в умовах віддаленого навчання вона стає недоступною, таким чином, спричиняючи необхідність пошуку віртуальних її замінників.

Існує значна різноманітність інтерактивних on-line сервісів такого формату: Twiddla (twiddla.com), MIRO (miro.com), IDroo (idroo.com), Whiteboard Fox (whiteboardfox.com), Conceptboard (conceptboard.com), Groupboard (groupboard.com), NotebookCast (www.notebookcast.com), Drawchat (draw.chat), Limnu (limnu.com), Classroomscreen (classroomscreen.com), Ziteboard (ziteboard.com) та ін. Всі вони досить близькі за функціями та мають схожі набори інструментів, що дає можливість на одному прикладі розглянути навчальні можливості загалом віртуальної дошки, як інноваційного засобу навчання.

Однією з таких цифрових інтерактивних дошок є Jamboard [2], розроблена Google для роботи з Google Workspace. Вона дає можливість швидко та наочно фіксувати ідеї, які з’являються під час обговорення, в процесі спільного пошуку рішень. Інтерфейс сервісу дуже нагадує звичайну білу шкільну дошку, однак на відміну від неї дозволяє працювати на її поверхні значно більшій кількості учасників і всі матеріали зафіксовані на ній не зникають, а зберігаються на Google Диск. Платформа Jamboard була створена спеціально для роботи на інтерактивній дошці з однойменною назвою, однак працює і на персональних комп’ютерах та смартфонах.

Робоча поверхня – окремий слайд, який у цьому сервісі має назву фрейм. У одному документі є можливість створити не більше 20-ти фреймів, що є певним недоліком під час роботи, адже часом такої кількості не вистачає. Тло фрейму можна змінювати на крапки, синю лінію, сині клітинки, сірі клітинки, дошки синього та чорного кольору, а також можна завантажити зображення для фону, за замовчуванням тло білого кольору. Є функція очистити поверхню одним клацанням (дуже зручно та швидко, коли потрібно видалити все), а також можливість зблизити та віддалити слайд. Для наповнення та керування елементами на фреймі ліворуч є панель інструментів: “Перо” (дозволяє малювати на робочій поверхні, користувачу доступні чотири варіанта пер: перо, маркер, текстовий маркер та пензель, є можливість змінювати їх колір),

“Стерти” (видаляє об’єкти), “Вибрати” (працює як курсор, переміщаючи елементи), “Закріплена нотатка” (за допомогою цієї клавіші є можливість створювати замітки різних розмірів та кольорів), “Додати зображення” (вставляє малюнки, дозволяє змінювати їх розміри та кути повороту), “Коло” (додає геометричні фігури), “Текстове вікно” (додає текст та дозволяє його редагувати, змінюючи розмір, колір та вирівнювання) та “Лазерний вказівник” (за допомогою цього інструменту стає можливим залишати на фреймі сліди, які зникають через кілька секунд, тобто під час проведення уроку можна за допомогою вказівника акцентувати на чомусь увагу, виділяючи таким чином). Вже завершену роботу можна завантажити повністю у форматі PDF або якийсь її фрейм, як фото у форматі PNG.

Таким чином, коротко описавши функціональні можливості сервісу, можемо перейти до його огляду у контексті упровадження в освітній процес. У поєднанні з платформою для організації on-line комунікації, такою як Google Meet, наприклад, стає можливим організувати метод “Мозкового штурму”. Google Meet дозволить обговорити ідеї, а Jamboard – зафіксувати. Окрім цього, Jamboard можна використовувати для показу презентацій до уроку, де передбачити завдання для учнів, які вони там же можуть і виконувати. Натомість є у платформи і кілька недоліків, на які варто зважати. По-перше, для організації уроку у такій платформі необхідно мати стабільне підключення до мережі Інтернет. По-друге, надаючи доступ здобувачам освіти до редагування фреймів, учні зможуть і видаляти фото, змінювати фон, малювати і таке інше. І зрештою, коли учні працюють з нотатками важливо домовлятися де чия, бо коли її редагують двоє водночас, одна з ідей збереженою не буде.

Підсумовуючи можемо зазначити, що Jamboard – цікавий інноваційний засіб для організації групової роботи. Він має як свої переваги так і недоліки про які варто пам’ятати, щоб мінімізувати їх вплив на процес проведення заняття.

Список використаних джерел

1. Коменський Я.А. Велика дидактика. Москва : Наркомпрос. 1939. 318 с.
2. Jamboard. URL: <https://jamboard.google.com>.

Кудін А. П.,

д-р фіз.-мат. наук, професор,
завідувач кафедри програмної інженерії,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Кудіна Т. М.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри інноваційних технологій
викладання загальноосвітніх дисциплін,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Міненко О. М.,

викладач кафедри інноваційних технологій
викладання загальноосвітніх дисциплін,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Бабич В. О.,

викладач кафедри програмної інженерії,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Коваль Р. М.,

аспірант кафедри програмної інженерії,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова, м. Київ

Кудін А. П., Кудіна Т. М., Міненко О. М., Бабич В. О., Коваль Р. М. Розробка освітніх застосунків для інноваційних сфер діяльності університету. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 21 – 24.

РОЗРОБКА ОСВІТНІХ ЗАСТОСУНКІВ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

Застосунки (або прикладне програмне забезпечення), як правило, представляють собою комплекс взаємопов'язаних (в т. ч. адаптованих до існуючого системного програмного забезпечення) програм для вирішення функціональних певних завдань в конкретній предметній області. Такою областю в даній роботі була обрана інноваційна діяльність закладу вищої освіти, напрямками якої є:

- створення інформаційно-освітнього середовища університету в інтернеті;
- запровадження елементів електронного документообігу;
- перехід на відкриті форми організації роботи окремих підрозділів університету;
- інформатизація організації проживання студентів в гуртожитках;
- організація навчального процесу за змішаною (blended learning) формою навчання.

Вебпортал – відправна точка розгортання електронних систем управління сучасного ЗВО. Найбільш прийнятним для ЗВО є вертикальний тип порталу через його вузьку тематичну спрямованість, яку надають різні сервіси. Портали, в основному, базуються на ПЗ CMS. Визначальними відмінностями освітнього вебпорталу ОЗВ від інформаційних та розважальних сайтів є присутність на ньому трьох крупних ресурсів: “освітні послуги”, “освітні ресурси” та повнотекстова “електронна бібліотека”. Вирішення на програмному рівні автоматизованого контролю за роботою модераторів сайтів дозволяє у повному обсязі реалізувати вебпортал як оперативне джерело інформації про діяльність факультетів, а також як засіб управління діяльністю ЗВО.

З метою організації на факультетах навчального процесу у віртуальному навчальному середовищі на рівні сучасних досягнень ІКТ розроблені застосунки “Електронний деканат” (рис. 1) і “Електронний інтерактивний розклад занять”.

Ще один інноваційний напрямок діяльності вишу- перехід на електронні форми документообігу між підрозділами університету на базі програмних продуктів власного виробництва, що ефективно як з фінансової, так і технічної точки зору.

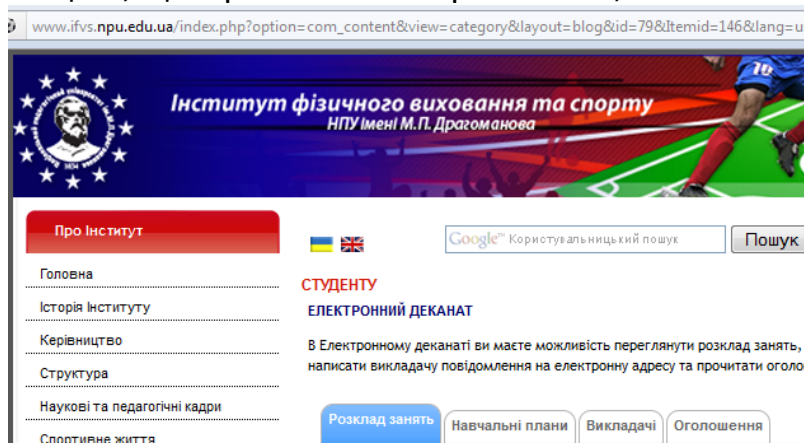

Рис. 1. “Електронний деканат” на сайті факультету фізичного виховання

Розроблено застосунок “Електронні заяви”. Це веборієнтована інформаційна система, що дозволяє студентам подавати заяви до деканату в електронному вигляді через інтернет (рис. 2).

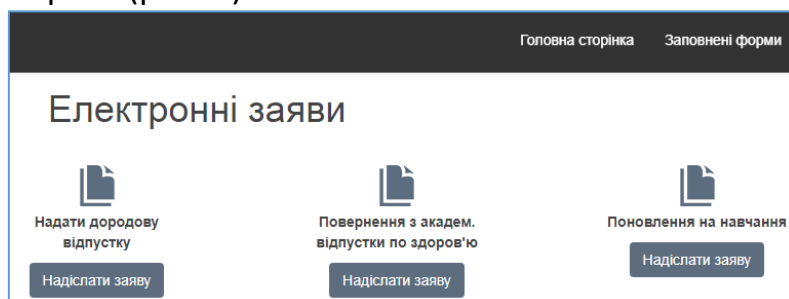

Рис. 2. Головна сторінка застосунку “Електронні заяви”

За наявності позитивного рішення по заяві відбувається автоматизоване формування “Проекту наказу” стандартного вигляду, який направляється у канцелярію і на вказану електронну адресу позивачу. Для створення програми,

використовувались такі мови програмування: PHP, Javascript, HTML, CSS, AJAX, також для збереження даних було використано базу даних mSQL.

З метою забезпечення відкритої системи подачі і контролю за виконанням заявок від підрозділів університету через інтернет була розроблена веборієнтована автоматизована система реєстрація подачі заявок на виконання робіт, яка була апробована у Центрі комп'ютеризації НПУ імені М. П. Драгоманова. Дані із заповненої форми потрапляють у базу даних, з якої створюється загальна форма – “Таблиця про загальне виконання робіт”, де фіксується: хто подав заявку, його координати, коли і що є предметом заявки, а також відмітка про проходження заявки – інформація для заявника про стан виконання його заявки.

З метою унеможливлення корупційних дій при поселенні та проживанні студентів в гуртожитках університету була створена інформаційна система “Відкритий гуртожиток”. Головний інтерфейс системи – загальна картина місць в гуртожитках з відображенням даних картки жителя конкретної кімнати, де зміни його статусу подаються різними кольорами у таблиці. На програмному рівні дані про внесення оплати за проживання кожного студента “підтягуються” з бухгалтерії і відображаються на головному інтерфейсі системи.

Організація навчального процесу за змішаною формою навчання (blended learning). Як системи забезпечення онлайн складової змішаного навчання обрана ВІКЗ Skype for Business. Для офлайн навчання – LMS MOODLE. Навчальні ресурси власного виробництва – бібліотека оцифрованих підручників з навчальних предметів (більше 600 од.); електронних курсів в оболонці дистанційного навчання – більше 2000. Банк відеолекцій, створених з допомогою програмного забезпечення Qwizdom WizTeach, встановленого на дошках PolyVision ENO (рис. 3), які використовуються у віддалених центрах дистанційного навчання НПУ імені М. П. Драгоманова; банк тестових завдань з усіх навчальних предметів.

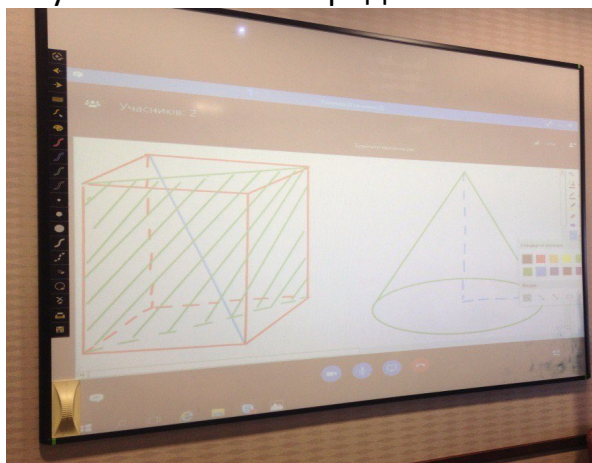

Рис. 3. Віртуальна дошка ENO для спільної онлайн роботи:
записи викладача і студента розрізняються кольором

Велика увага приділялась розробці застосунків для вирішення деяких конкретних навчальних завдань, як у закладах вищої та середньої освіти. Один з них – “Електронний засіб автоматизованої перевірки сформованих аудитивних умінь іноземних слухачів на базі технології клієнт-сервер”. Для виготовлення використовувалась програма Microsoft Visual Studio Community, технологія ASP.NET

на мові програмування C#. Дизайн системи створено за допомогою CSS, також Bootstrap. Для здійснення обміну даних використовується Microsoft SQL Server. Для доступу до бази даних використовується популярна технологія Entity Framework.

Малюта І. В.,

УДК 37.018

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач циклової комісії професійної підготовки “Агроінженерія”, Відокремлений структурний підрозділ “Мелітопольський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного”, м. Мелітополь

Панченко Н. С.,

викладач I категорії, викладач циклової комісії професійної підготовки “Комп’ютерні науки, облік і оподаткування”, Відокремлений структурний підрозділ “Мелітопольський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного”, м. Мелітополь

Малюта С. І.,

канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри цивільної безпеки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь

Малюта І. В., Панченко Н. С., Малюта С. І. Впровадження інноваційних методів і форм навчання у закладах фахової передвищої освіти. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 24 – 26.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ І ФОРМ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Розвиток інформаційних технологій висуває низку вимог до фахової освіти. Технічна освіта має відповідати стану економіки країни, визначати напрями розвитку суспільного виробництва. Сьогодення потребує особливої уваги щодо дослідження теоретичних основ підготовки студентів ЗФПО та організації навчального процесу в сільськогосподарських коледжах, оскільки недостатнє приділення уваги до цієї проблеми негативно позначається на якості підготовки майбутніх фахівців для виробництва в аграрному секторі економіки України.

Основними тенденціями розвитку освіти у закладах фахової передвищої освіти є:

– посилення взаємозв'язку та вирішення проблеми наступності кожного освітнього рівня системи неперервної освіти;

– інформатизація та технологізація навчання студентів, що стало більш необхідним за умов дистанційного навчання під час карантину пандемії COVID-19;

– поширення активних форм і методів навчання з елементами проблемності, наукового пошуку, самостійної роботи студентів;

– перехід до розвивальних, інтенсивних засобів організації навчального процесу;

– організація такої педагогічної взаємодії, коли акцент переноситься на навчально-пізнавальну діяльність студентів.

Сучасний фахівець має володіти широким світоглядом, навичками управлінської, організаторської та виховної роботи, володіти активними методами використання комп'ютерної техніки щодо обраного профілю діяльності, бути людиною з високим культурним рівнем, знанням іноземної мови, ініціативним, мати потребу в оновленні й збагаченні своїх знань, здатність приймати новаторські рішення й упроваджувати їх у життя.

Пріоритетним напрямом цілей удосконалення фахової підготовки є забезпечення оптимального сполучення фундаментальної освіти із підготовкою до професійної діяльності. Саме тому, наступність методів і організаційних форм навчання спрямовується на розв'язання такого завдання: варто більше приділяти уваги практичним і лабораторним заняттям, ілюстраціям застосування законів природничо-математичних та технічних наук, створюючи тим самим основу для технологічного навчання й фахової орієнтації молоді [4].

На сьогоднішній день в фаховій передвищій освіті за інженерним напрямом можливо реалізувати такі інноваційні процеси [2]:

– підготовка за інтегрованими освітньо-науковими програмами, реалізованими спільно з науковими та інноваційно-технічними організаціями;

– цільова підготовка фахівців до практичної інженерної діяльності за освітньовиробничими програмами, реалізованими спільно з провідними виробничими об'єднаннями та підприємствами;

– формування високорозвиненого інформаційно-освітнього середовища системи вищої професійної освіти;

– організація великомасштабних підсистем “відкритої” освіти, дистанційного навчання, підвищення кваліфікації;

– розроблення, апробація й упровадження в навчальний процес передових педагогічних методів і технологій, високоефективних інформаційно-комунікаційних технологій і широкого спектру електронних освітніх ресурсів;

– формування регіональних, муніципальних, міжгалузевих і галузевих інноваційних структур, у тому числі – на рівні закладу, із залученням викладачів, наукових працівників, аспірантів і студентів ВНЗ;

– оновлення й оптимізація змісту основних програм фахової передвищої освіти відповідно до сучасних вимог до випускника у зв'язку з появою і використанням нових наукових знань, прикладних розробок, технічних досягнень тощо;

Безумовно, на кожному етапі розвитку економіки вимоги до системи освіти змінюються. Нині система фахової передвищої освіти України потребує нових організаційних форм, які відповідають науково-технічному прогресу й основним цілям економічного розвитку держави.

Досліджуючи концептуальні основи розвитку освітніх систем і сучасну практику фахової передвищої технічної освіти, доцільно відзначити, що з позиції безперервності професійної підготовки, створення системи неперервної ступеневої освіти виробничих кадрів ставить на перший план основну мету – найбільш повне задоволення освітніх потреб кожної особистості під час підготовки до професійної діяльності та протягом усієї подальшої життєдіяльності.

Тому освіта має розглядатися як процес, спрямований на розширення можливостей вибору власного життєвого шляху та саморозвиток особистості. У зв'язку з цим сучасна освітня система висуває вимоги до розроблення варіантів навчання, що дозволяють майбутньому фахівцю вибрати індивідуальну освітню траєкторію.

Саме освітній рівень молодшого бакалавра дає можливість кращим кваліфікованим робітникам реалізувати власні можливості в здобутті базової професійної освіти за обраним напрямом діяльності.

Список використаних джерел

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения / Ю. К. Бабанский. – М.: Просвещение, 1977. – 383 с.
2. Махмутов М. И. Проблемное обучение: Основные вопросы теории / М. И. Махмутов. – М.: Просвещение, 1975. – 450 с.
3. Павлов И. П. Избранные труды по физиологии высшей нервной деятельности / И. П. Павлов. – М.: Наука, 1950. – Т. 2. – С. 133.
4. Сисоева С. О. Творчий розвиток особистості у процесі неперервної професійної освіти // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць / За ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – у 2 ч. – Ч. 1. – К., 2001. – 392 с.

Чумаченко М. М.,
старший викладач,
Дунайський інститут Національного університету
“Одеська морська академія”, м. Ізмаїл

УДК 37.018.4

Чумаченко М. М. Роль та можливості дистанційної освіти в підготовці висококваліфікованих фахівців морської галузі. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 26 – 28.

РОЛЬ ТА МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВИТИ В ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Дистанційна освіта в Україні найбільш актуальна зараз – це пов'язано з тим, що світ охоплений пандемією коронавірусу, COVID-19 і це привело до того що більше ніж рік, тобто з березня 2020 року, всі навчальні заклади України переведені до онлайн навчання або до змішаного навчання. Тому в Україні переймається досвід дистанційної освіти європейських країн для швидкого його

розвитку та реформування. Головною метою створення системи дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і створення умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту.

У суспільстві розвиненої ринкової економіки працевлаштування і досягнення мети фахівцями, які працюють на судах морського флоту найчастіше пов'язано з умінням грамотно виконувати свої професійні обов'язки, удосконалити: свої здібності, комунікабельність, навички розумової роботи та використання сучасних інформаційних технологій, знання іноземних мов. Безаварійна експлуатація суднового обладнання нерозривно пов'язана з отриманням фундаментальних знань з базових дисциплін спеціальності.

Необхідність всебічної та якісної підготовки фахівців морського флоту потребує реорганізації вищої школи. Цим можна пояснити введення багатоступеневої вищої освіти, в тому числі і в навчальних закладах, які готують кадри для морського флоту України. Кваліфікація наших моряків – це насамперед престиж України і безпека судноплавства в цілому.

У зв'язку з цим виникає необхідність впроваджувати в навчальний процес більш ефективних форм і методів навчання, нові навчальні технології. Освіта повинна бути спрямована на формалізацію знань і умінь курсантів. Сьогодні, поряд з існуючою освітньою технологією, вводяться нові, такі як дистанційна, віртуальна та ін. нові технології спрямовані на індивідуалізацію навчального процесу через збільшення самостійної роботи курсантів і програмованого контролю знань.

З метою з'ясування суб'єктивної оцінки ефективності різних форм навчальної діяльності (лекцій, практичних занять тощо) за допомогою рангових решіток було проведено опитування курсантів першого курсу Дунайського інституту НУ “ОМА”.

Опитування показало, що початкове розуміння нового матеріалу відбувається на практичних заняттях при самостійній роботі. На підставі вищевикладеного пропонується альтернативна схема організації навчального процесу у вищому навчальному закладі.

1. Самостійне вивчення курсантами за завданням викладача основних положень теорії і практики нової теми за спеціально складеними методичними вказівками, які розраховані на рівень “середнього” курсанта і містить короткі відомості з теорії, алгоритми вирішення типових завдань, завдання для самостійного вирішення.

2. Практичне заняття з теми, що вивчається, засноване на подальшій самостійній роботі курсантів при індивідуальних консультаціях викладача.

3. Лекція, спрямована на узагальнення і поглиблення матеріалу, що вивчається на перших двох етапах.

4. Проведення поточного контролю, виконання курсантами перевіркою роботи після вивчення теми.

Дана схема навчального процесу активізує самостійну діяльність курсантів, реалізує принцип індивідуального навчання, дає можливість використовувати лекцію для узагальнення теоретичного і практичного матеріалу, що робить її більш ефективною.

Був проведений експеримент використовуючи вищевикладену схему за участю курсантів першого курсу Дунайського інституту НУ “ОМА” при вивченні розділу вищої математики “Сферична тригонометрія”, який застосовується при вивченні однієї з важливих наук для судноводіїв “Морехідна Астрономія” – науки про забезпечення плавання судна в морі за допомогою астрономічних методів.

Курсанти одного потоку були розділені на дві групи-одна контрольна і одна експериментальна. Перед проведенням експерименту було проведено початкове тестування (“нульова” контрольна робота, психологічні тести на логічне мислення) курсанти були віднесені до однієї з п'яти груп якості знань: “дуже погано” – 1, “погано” – 2, “задовільно” – 3, “добре” – 4, “відмінно” – 5.

Експериментальній групі було запропоновано самостійне вивчення теоретичної та практичної частин розділу “Сферична тригонометрія” за методичними вказівками, проведені заняття про вищевикладену схему. З курсантами контрольної групи були проведені заняття за класичною схемою навчання: лекції, практичні заняття. Після вивчення даної теми було проведено повторне тестування, яке включає в себе контрольну роботу. Аналіз отриманих результатів показав, що всі курсанти експериментальної групи або поліпшили свої показники, або не змінили їх. Більшість курсантів контрольної групи погіршили свої результати або не змінили.

Результати експерименту підтверджують ефективність запропонованої схеми, яка: є більш ефективною для курсантів зі слабкою і середньою початковою підготовкою; може використовуватися при вивченні спеціальних технічних дисциплін.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000 р).
2. Осадчий В. В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи / В. В. Осадчий // Педагогічний процес: теорія і практика: збірник наук. праць. – К.: Видавництво П/П “ЕКМО”, 2009. Вип. 2.
3. Франсела Ф., Баннистер Д. Новый метод исследования личности. – М.: Прогресс, 1987.

СЕКЦІЯ 4. СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Жадан О. М.,

УДК 373.51

аспірантка кафедри освітології
та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, м. Харків

Жадан О. М. Технології ситуативного моделювання у формуванні життєвих цінностей молодших підлітків у позакласній діяльності. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 29 – 31.

ТЕХНОЛОГІЇ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасне педагогічне середовище інтегрує в себе суспільну думку щодо взаємозв'язку ієрархії життєвих цінностей здобувачів освіти та виховного впливу освітнього простору. Особливої актуальності набуває проблема формування життєвих цінностей у молодшому підлітковому віці, оскільки психологічною особливістю даного вікового періоду є, за визначенням Д. Ельконіна [3], новоутворення свідомості, через яке підліток порівнює себе з іншими (дорослими або товаришами), знаходить зразки для засвоєння, будує свої відносини з іншими людьми, перебудовує свою діяльність.

В Україні на законодавчому рівні сформовано соціальне замовлення на ефективні виховні системи й технології у сфері освіти. Водночас виховне тло освітнього середовища українських шкіл залишається недостатньо сприятливим. Інновації в системі освіти допомагають педагогічному загалу краще розробити систему, завдяки якій ми зможемо передавати і засвоювати якомога більше знань, національного досвіду та світових ціннісних орієнтирів.

М. В. Кларін [2], аналізуючи існуючі на сьогодні інноваційні підходи в освіті, розподіляє їх на два типи:

- 1) інновації-модернізації, які модернізують освітній процес та спрямовані на досягнення гарантованих результатів у межах його традиційної репродуктивної орієнтації;
- 2) інновації-трансформації, які перетворюють традиційний освітній процес та спрямовані на забезпечення його дослідницького характеру, організацію пошукової навчально-пізнавальної діяльності.

Перспективнішим на сьогодні вважають саме другий тип освітніх інновацій, що дає змогу через позакласну діяльність умотивувати молодших підлітків самостійно реалізовувати вектор формування життєвих цінностей. За такого підходу належить використовувати й інші інноваційні технології – такі, що заохочують продуктивну діяльність здобувачів освіти молодшого підліткового віку, актуалізують пошук нових рішень, запровадження нових ідей щодо особистісних ціннісних орієнтацій.

Принциповою відмінністю цього підходу є також його гуманістичний характер, оскільки в центрі уваги педагога постає не позакласна діяльність як педагогічна форма, а особистість суб'єкта освітнього впливу як зміст навчання.

Практика впровадження інноваційних технологій у позакласній діяльності з метою формування життєвих цінностей у молодших підлітків дає змогу виділити однією з ефективніших інновацій технології ситуативного моделювання.

Технології ситуативного моделювання – це спосіб побудови освітнього процесу за допомогою включення здобувачів освіти у гру, яка підпорядкована дидактичній меті (передусім, ігрове моделювання ситуацій і явищ, що є об'єктами вивчення) [1].

При застосуванні технологій ситуативного моделювання учасникам позакласної діяльності надається максимальна свобода вибору власної ролі, засобів, інструментарію, способів “занурення” в тему обговорення, самопрезентації, яка обмежується лише означуваними правилами гри. Молодші підлітки охоче висувають припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання, беруть на себе відповідальність за обране рішення. У свою чергу, викладач в ігровій моделі виступає як:

- інструктор (знайомить з правилами гри, консультує під час її проведення);
- суддя-рефері (коригує хід гри, дає поради з розподілу ролей);
- тренер (дає підказки учням для пошуків рішення гри);
- головуючий, модератор (організатор обговорення).

До технології ситуативного моделювання належать:

– імітації (імітаційні ігри) – процедури з виконанням певних простих відомих дій, які відтворюють, імітують будь-які явища навколишньої дійсності, мають на меті зміну свідомих ставлень до них;

– симуляції (симулятивні ігри) – ігри, які копіюють діяльність реальних інститутів економічного, політичного, культурного життя;

– спрощене судове слухання – процес за участю трьох сторін: судді, який буде слухати обидві сторони і виносити остаточне рішення, звинуваченого та звинувачача або їхніх представників;

– громадське слухання – моделювання громадського слухання, аби надати уявлення про його ціль, порядок проведення, ролі і обов'язки членів державних органів, комітетів, комісій;

– драматизація (або “рольова гра”, “розігрування ситуації за ролями”, “інсценізація”) – технологія, мета якої – сформувати ставлення до конкретної життєвої ситуації, надати учасникам досвіду засобами гри-інсценізації, навчити через досвід і почуття.

Гра за своєю природою має невизначений результат (інтригу). Тому завдання педагога полягає саме в тому, аби майстерно підпорядкувати діяльність у визначеній дидактичній меті, реалізувати її пізнавальний потенціал. З метою формування життєвих цінностей технології ситуативного моделювання мають бути орієнтовані на наближення до реалій повсякденного життя, надавати можливість учасникам позакласної діяльності випробувати себе в ролі носіїв життєвих цінностей, опанувати вміння і навички практичного досвіду через призму життєвих цінностей.

Використання технологій ситуативного моделювання у позакласній діяльності сприяє формуванню життєвих цінностей у молодших підлітків, оскільки:

– відтворює соціально-психологічний зміст діяльності, типові проблемні й конфліктні ситуації, допомагають відпрацювати навички їх розв’язання (імітації);

– надає можливість подивитися, пережити, відчутти взаємодію учасників у різних варіантах спілкування і дії, випробувати різні підходи до вирішення задач, перевірити альтернативні рішення, відпрацювати навички розв’язання конкретних ситуацій (імітації, драматизації);

– передбачає обговорення отримання результатів діяльності та усвідомлення учасниками причинно-наслідкових зв’язків, алгоритму вирішення проблеми (імітації, симуляції, спрощені судові слухання);

– дає можливість учасникам глибоко вжитися в проблему, зрозуміти її із середини;

– учасники отримують практичний досвід у висловлюванні думок, веденні дискусії, визначенні ідей, інтересів і цінностей, пов’язаних із предметом обговорення; набувають комунікативних якостей, навичок соціального співробітництва.

Чого важливо дотримуватися при організації позакласної діяльності з використанням технологій ситуативного моделювання:

– всі учасники мають чітко дотримуватися своєї ролі;

– уважне слухання партнерів і педагога;

– діяльність будь-кого з учасників не коментується;

– ставлення до своєї ролі як до реальної життєвої ситуації;

– вихід із ролі після завершення заняття;

– участь в аналізі рольової ситуації всіх учасників.

Використання технологій ситуативного моделювання перетворює позакласне заняття на нестандартне інтерактивне спілкування; створює комфортні умови для формування життєвих цінностей, за яких кожен учасник відчуває свою індивідуальність, інтелектуальну спроможність; живить інтерес до пізнання, виховує ціннісне ставлення до себе, інших людей, оточуючого світу. Важливо і те, що за таких умов відбувається усвідомлення розмаїтості конкретних життєвих ситуацій, які не мають універсальних рішень і потребують творчого підходу до проблеми, оперативного пошуку рішення, вміння працювати у складних умовах, взаємодіяти з великою кількістю людей.

Саме тому технології ситуативного моделювання здатні сформувати у молодших підлітків ціннісні життєві орієнтири і практичні навички їх застосування.

Список використаних джерел

1. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х. Ш.; наук. ред. Арістова А. В.; упорядн. словника Волобуєва С. В.]. – К.: НТУ, 2017. – 172 с.

2. Кларин М. В. Инновации в обучении: цели, формы и модели: Анализ зарубежного опыта. – М.: Наука, 1997. – 224 с.

3. Эльконин Д. Б. Детская психология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Д. Б. Эльконин; ред.-сост. Б. Д. Эльконин. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр “Академия”, 2007. – 384 с.

Федоренко Ю. І.,
здобувачка вищої освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич

УДК 811.111

Федоренко Ю. І. Конверсія: структурні етимологічні характеристики на матеріалі лексикографічних джерел. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 32 – 33.

КОНВЕРСІЯ: СТРУКТУРНІ ЕТИМОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

Формування слів відбувається в мові різними способами, і на сучасному етапі її розвитку найбільш ефективним методом є конверсія. Тому одним із найважливіших питань сучасної лінгвістики є вивчення нових лексичних одиниць утворених за допомогою конверсії. Актуальність цієї роботи полягає в тому, що на даному етапі конверсія, особливо в публіцистичних творах, написаних англійською мовою, вважається одним з основних і найбільш продуктивних засобів мовної економії. Дослідження конверсії, враховуючи всі характеристики, може дозволити нам правильно розглянути та зрозуміти багато основних питань морфології, словникового запасу та словотворення.

Найбільш обґрунтованим, на нашу думку, є такий принцип класифікацій конверсії: за належністю похідного слова до певної частини мови (субстантивізація, вербалізація, прономіналізація, ад'єктивізація, адвербіалізація та ін) [4, с. 53].

Сфера вживання субстантивів є необмеженою: субстантивізація характерна як для розмовної, так і для літературно-писемної мови. В іменники найчастіше переходять прикметники. Наприклад: *a relative* (рідний), *a dear* (дорогий), *a daily* (щоденна газета), тощо. Ще однією частиною мови, якій притаманний перехід в іменник, є дієслово: *to find* (v.) – знаходити, *a find* (n.) – знахідка; *to sleep* (v.) – спати, *a sleep* (n.) – сон; *to leave* (v.) – покинути, поїхати, *a leave* (n.) – від'їзд. Наступний вид частиномовних переходів – вербалізація. За результатами мовознавчих досліджень доведено, що нові дієслова найчастіше утворюються від: іменників: *a bill* (n.) – рахунок, *to bill* (v.) – давати рахунок; *age* (n.) – вік, *to age* (v.) – старіти; *a lesson* (n.) – урок, *to lesson* (v.) – навчати; *a season* (n.) – пора року, *to season* (v.) – робити придатним для вживання; *skin* (n.) – шкіра, *to skin* (v.) – здирати шкіру; прикметників: *empty* (adj.) – пустий, *to empty* (v.) – спустошувати; *white* (adj.) – білий, *to white* (v.) – білити, відбілювати; *calm* (adj.) – тихий, *to calm* (v.) – заспокоювати; скорочень: *a bach* (*bachelor* – n.) – холостяк, *to bach* (v.) – холостякувати. Наступними різновидами частиномовних переходів є ад'єктивізація перехід різних частин мови у прикметник та адвербіалізація – перехід в прислівник.

Конверсія стала розглядатися вченими як різновид функціональної транспозиції, як процес переміщення слова в інший клас слів без додавання

афікса. При конверсії одна цілісність (вихідна конвертована форма) починає виступати замість іншої (конвертованої): корінь або основа однієї частини мови (наприклад, дієслова) виявляється здатною виступати у функції іншої (наприклад, іменника). Пор.: to feel – a feel; to go – a go; to hope – a hope. Таким чином, поліфункціональність англійського слова – це в певному сенсі фікція: слово не може бути одночасно іменником, прикметником та дієсловом. А ось за однією і тією ж формою можуть, дійсно, стояти не однакові за своєю складністю когнітивні або концептуальні структури. Конверсія є важливим засобом поповнення словникового складу англійської мови. У мові для спеціальних цілей, конверсія є продуктивним способом словотворення.

Список використаних джерел

1. Амосова Н. Н. Этимологические основы словарного состава современного английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1956. 220 с.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1959. 350 с.
3. Бузаров В. В. Субстантивация в свете теории языковой экономии. *Уровни лингвистического анализа в синхронии и диахронии*. Пятигорск : Изд-во ПГЛУ, 1997. С. 16–18.
4. Жлуктенко Ю. А. Конверсия в современном английском языке как морфолого-синтаксический способ словообразования. *Иностр. яз. в шк.* 1958. № 5. С. 53 – 54.

Хемчян І. І.,
молодший науковий співробітник,
Державна науково-педагогічна бібліотека
України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ
Гончаренко О. Л.,
науковий співробітник,
Державна науково-педагогічна бібліотека
України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ

УДК 373.51

Хемчян І. І., Гончаренко О. Л. Інформаційно-освітній простір бібліотеки закладу загальної середньої освіти. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 33 – 37.

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНІЙ ПРОСТІР БІБЛІОТЕКИ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Інформаційно-освітній простір представляє собою організоване середовище, яке створюється як результат спільної діяльності усіх її структурних підрозділів закладу загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) і базується на широкому

використанні інформаційних технологій, що дозволяє забезпечувати новий рівень і якість освітнього процесу. Створення інформаційного простору ЗЗСО забезпечує результативну інформаційну взаємодію учасників освітнього процесу, їх доступ до всесвітніх інформаційних ресурсів, задоволення їхніх потреб в інформаційних продуктах і послугах, ставить на щабель вище роль і значення бібліотечної діяльності як системи глобального масового збереження та споживання інформації й цілого спектра інформаційних послуг.

Шкільна бібліотека як невід'ємна складова інформаційного-освітнього простору ЗЗСО в організаційному форматі інформаційно-бібліотечного центру, покликана виконувати функції інформаційного, ресурсного, культурного, освітнього, соціокультурного центру. Головними завданнями шкільної бібліотеки є надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг учасникам освітнього процесу та сприяння всебічному розвитку особистості з глибоко усвідомленою громадянською й соціальною позицією, системою наукових знань відповідно до інтересів Української держави.

Від чіткої структури інформаційного простору бібліотеки та насичення його інформаційними ресурсами та інформаційно-телекомунікаційними сервісами залежить її інноваційний розвиток. Інформаційний простір бібліотеки є динамічним середовищем, у межах його розвитку можна спостерігати трансформацію всіх складників виробничої діяльності бібліотеки: організаційно-функціональної, технічної й технологічної, кадрової, які набувають системного розвитку.

Підвищення інформаційної та соціальної ролі бібліотек потребує вироблення нових способів формування інформаційного простору, який реалізується на базі інформаційно-комунікативних технологій. Інформаційно-комунікаційні технології або (ІКТ) – технології, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою та управлінням інформацією. Упровадження в практику роботи шкільної бібліотеки ІКТ забезпечує оптимізацію її роботи, у тому числі автоматизацію значної кількості рутинних процесів, які потребують великої витрати часу, змінює імідж бібліотеки та сприяє інтеграції бібліотечно-інформаційної діяльності в основне русло інформаційно-освітнього простору. Також ІКТ відкривають нові можливості для надання сучасних послуг щодо використання різноманітних інформаційних ресурсів. Спектр використання ІКТ найрізноманітніший, але головне завдання шкільної бібліотеки полягає в тому, щоб застосування комп'ютера та мультимедійних технологій носило світоглядний, загальнокультурний характер, було спрямоване на всебічний розвиток особистості дитини та розвиток її творчих здібностей. Наявність у шкільній бібліотеці Інтернету надає унікальні можливості для надання освітніх послуг. Він має не тільки величезний невичерпний масив освітньої інформації, а й виступає як засіб, інструмент для її пошуку, переробки, представлення. Інтернет є джерелом активної інтелектуальної та комунікативної діяльності людини, яка має необмежені можливості для одержання знань, умінь, навичок.

Шкільним бібліотекам сьогодні доступний широкий вибір електронних освітніх ресурсів. Електронні освітні ресурси (ЕОР) – це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі й представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу, у частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами. До них належать навчальні фільми, звукозаписи, відеодемонстрації, а також сучасні освітні ресурси нового покоління, що мають добре побудовану нелінійну систему навігації у вигляді гіпертекстів, складаються з візуального або звукового фрагмента, а навчальні матеріали подано безліччю різних способів: за допомогою графіки, фото, відео, анімації та звуку. Метою створення ЕОР є змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу здобувачів освіти до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Необхідно зазначити, що останнім часом все більше корисних освітніх україномовних ресурсів можна знайти в Інтернеті. Пошук освітніх Інтернет-ресурсів можна здійснювати за допомогою тематичних каталогів або пошукових систем. Також посилання на такі ресурси містяться на сайтах: Міністерства освіти і науки України, Освітньому порталі “Освіта.UA”, ВікіОсвіта, “Освітні ресурси Інтернету” та ін. Через Інтернет можна отримати доступ до величезної кількості інформації. Наприклад для тих, хто прагне вдосконалювати українське мовлення на лінгвістичному порталі розробленому вченими Національного університету імені Тараса Шевченка можна знайти різноманітні словники та скористатись автоматизованою навчальною системою (електронним підручником) для вивчення української мови.

Не залишаються поза увагою і найменші українці, які прагнуть правильно розмовляти рідною мовою. Для них вітчизняні ентузіасти розвивають освітні ініціативи на зразок волонтерського проекту “Мова – ДНК” нації, завдяки якому молоде покоління українців змалку навчатиметься правильно вимовляти слова, вживати вирази, наголоси, удосконалюватиме свої знання з української мови. Перевірити правопис, знайти тлумачення або переклад слів можна за допомогою електронних словників. Так на головній сторінці сайту “Словопедія” розміщено “Орфографічний словник української мови”, “Фразеологічний словник української мови”, “Словник іншомовних слів”, “Словник стилістичних термінів” та інші. Існує велика кількість цікавих Інтернет-ресурсів, орієнтованих на підтримку вивчення іноземних мов. Серед них україномовним інтерфейсом вигідно вирізняється вільна платформа вивчення англійської мови “Duolingo”. Нещодавно розроблено адаптовану до українського користувача версію сервісу “Memrise”, за допомогою якого можна вивчати лексику, поповнювати словниковий запас і тренувати пам'ять при вивченні англійської мови. В Інтернеті представлено велику кількість веб-енциклопедій. Наприклад, на сайті Бібліотека

української літератури доступна Українська літературна енциклопедія. На сайті Інституту історії України Національної академії наук України реалізований проект е-Енциклопедія історії України. Одними з найбільш відомих є універсальні електронні енциклопедії Вікіпедія, Кирила та Мефодія. Енциклопедичне видавництво запустило онлайн-версію “Великої української енциклопедії”. Сайт позиціюється організацією як універсальна науково-популярна мультимедійна енциклопедія з ілюстративним матеріалом (світлина, карти, схеми, графіки, діаграми, креслення, малюнки, рисунки), а також аудіо та відео. Основна мета створення енциклопедії – “подати для найширшого читацького загалу в стислій і доступній формі системний набір сучасних достовірних наукових відомостей з усіх галузей людських знань у зручному для користування форматі, адекватному модерному розвитку інформаційних технологій”. Сайт містить чотири рубрики: “Персоналії”, “Природа”, “Цивілізація”, “Галузі знань”. Проект реалізовуватиметься до 2026 року. Для випускників закладів загальної середньої освіти створено комерційний проект “Освіта онлайн”, в рамках якого провадиться дистанційна освіта у форматі масових відкритих онлайн-курсів з різних предметів шкільної програми, додаткових курсів і поглибленого вивчення окремих навчальних дисциплін. Підручники та інші літературні джерела в електронному вигляді можна знайти на сайтах електронних бібліотек, наприклад: Бібліотека української літератури, світова цифрова бібліотека та ін.

На бібліотечні комп’ютери у шкільній бібліотеці можна встановити програму “Google Планета Земля”, за допомогою якої можна здійснити віртуальну подорож у будь-яке місце у світі. Нещодавно Національна суспільна телерадіокомпанія України запустила сайт з аудіоказками українською мовою. Казки різних народів світу начитують актор театру кіно та дубляжу Євген Малуха, вокаліст гурту “Бумбокс” Андрій Хливнюк, учасник гурту DakhaBrakha Марко Галаневич і лідерка гурту “Крихітка” Саша Кольцова. Радіохвиля авторських казок українською мовою для дітей доступна на сайті 24 години. Наразі у плеєрі налічується понад 200 аудіоказок. Особливу роль у розширенні доступу до інформації відіграють електронні бібліотеки, які забезпечують подання інформаційних ресурсів в електронному вигляді. Вони на даний момент є частиною освітнього інформаційного простору, а також національного бібліотечно-інформаційного фонду країни. На сьогодні через Інтернет можна не тільки отримати цікаву корисну інформацію, але і поліпшити професійну компетентність. Зокрема сайти провідних бібліотек України представляють в Інтернеті свої інформаційні ресурси. Як приклад, веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського містить електронний каталог, який віддзеркалює інформаційні ресурси бібліотеки, сповіщає про масові заходи, режим роботи бібліотеки, розкриває її структуру і діяльність окремих підрозділів. Важливою ланкою сайту є методична сторінка “Бібліотечному фахівцю” де бібліотекарі можуть отримати корисну професійну інформацію. Також освітню професійно-орієнтовану інформацію можна знайти

на сайтах Львівської обласної науково-педагогічної бібліотеки та Науково-педагогічної бібліотеки міста Миколаєва, Національної бібліотеки України для дітей та Державної бібліотеки України для юнацтва, обласних дитячих та юнацьких бібліотек. Он-лайнове освітнє середовище дає можливість користуватись найпопулярнішими послугами Інтернету, оволодіння різноманітними технологіями, спонукає до пошуку нових методів вирішення поставлених задач, самостійного черпання знань з наданого безмежного простору, розвиває уміння відфільтровувати корисну інформацію, розвиває інноваційність та креативність мислення. Саме подальша можливість самоосвіти, уміння аналізувати, вдосконалювати та створювати є запорукою успіху.

Список використаних джерел

1. Косик В. Новий освітній простір: сучас. обладнання : інформ. посіб. / М-во регіон. розвитку, буд-ва та житлово-комунал. госп-ва, М-во освіти і науки України та ін. Київ : б. в., 2019. 52 с. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/NOP_Suchasne-obladnannya.pdf.
2. Косенко Д. Новий освітній простір: мотивуючий простір : інформ. посіб. / М-во регіон. розвитку, буд-ва та житлово-комунал. госп-ва, М-во освіти і науки України та ін. Київ : б. в., 2019. 255 с. URL: <https://nus.org.ua/articles/v-ukrayini-vyznachyly-yak-stvoryuvaty-novyj-osvitnij-prostir>.
3. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності : практ. посіб. / Укр. бібл. асоц. ; авт.-уклад.: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко. Київ : УБА, 2020. 103 с.
4. Литвин Н. В. Школа впровадження ІКТ в практику роботи шкільної бібліотеки. *Шкіл. б-ка плюс*. 2010. № 22. С. 9 – 11.
5. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 01.10.2012 р. № 1060. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
6. Ярошенко Т. О., Якушко Т. О. Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища : посіб. для бібліотекарів за прогр. підвищення кваліфікації / Укр. бібл. асоц., Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. Київ : Самміт-Книга, 2013. 106 с.

СЕКЦІЯ 5. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Тетерюк-Кінч Ю. С.,

аспірантка кафедри музичного мистецтва

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

УДК 786.2

Тетерюк-Кінч Ю. С. Інноваційні підходи до професійної підготовки викладачів фортепіано: міжнародний контекст. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 38 – 39.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ФОРТЕПІАНО: МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТ

Останнім часом в педагогічній науці України одним із основних дослідницьких напрямів є дослідження функціонування вищої освіти закордоном. Основні результати і зміст порівняльно-педагогічних досліджень, вивчення закордонних систем освіти та загальні питання історичного розвитку музично-педагогічної освіти українських науковців створюють передумови для вирішення загальних проблем розвитку професійної та неперервної музично-педагогічної освіти.

В останні роки ХХ – на початок ХХІ ст. у світі відбуваються зміни, зумовлені загальними процесами глобалізації, які вплинули на фундаментальні основи розвитку вищої освіти. Сучасна освіта характерна своєю відкритістю у майбутньому і її подальший розвиток повинен спрямовуватися на подолання скутості та замкненості й надання освітньому процесу більш творчого характеру, що потребує нової освітньої моделі, яка б відповідала тим глобальним змінам в усіх сферах життя, які викликані сучасними інформаційними та інноваційними технологіями, стрімкими інтеграційними процесами в світі.

Процеси інтеграції охоплюють сьогодні всі сфери життєдіяльності та професійної діяльності й, зокрема, галузь музично-педагогічної освіти. Це зумовлює необхідність розв'язання низки проблем, що пов'язані з підвищенням якості освіти, формуванням готовності сучасних вчителів до інноваційної діяльності, використанням кращого зарубіжного досвіду у галузі вищої освіти й музичної зокрема, з метою удосконалення підготовки фахівців до ефективної професійної діяльності.

Особливе значення для поліпшення якості вітчизняної системи музично-педагогічної освіти в Україні та вирішення питань, пов'язаних з її реформуванням, має вивчення досвіду Словацької республіки. Музична культура Словаччини поєднала загальноєвропейські та національні риси. На її розвиток вплинуло декілька факторів: своєрідність державного устрою, специфіка національного фольклору та музичного стилю, діяльність яскравих особистостей тощо.

Мистецька освіта в Словаччині являє собою комплексну систему освіти та навчання, що дає молодому поколінню можливість розвивати свої таланти. Окремі компоненти цієї системи та їхні види розроблені так, що вони дозволяють

учневі продовжувати мистецьку підготовку на більш високому рівні та поступово претендувати на здобування професійної мистецької освіти або стати любителем в галузі мистецтва.

В Словацькій республіці початкову мистецьку освіту забезпечують початкові школи мистецтв, де навчають музиці, художньому мистецтву, танцям та літературно-драматичним заняттям. Зараз це школи з подвійною концепційною лінією:

– підготовка до навчання у професійно-технічних галузях середніх шкіл та в консерваторіях, професійна підготовка до університетського вивчення мистецтва та музики, особливо в художньо-педагогічній спрямованості;

– готувати музикантів-аматорів, які вміють створювати, інтерпретувати та любити мистецтво.

Основне завдання закладів вищої освіти в Словацькій республіці – це забезпечення вищої освіти та креативні наукові дослідження. Заклади вищої освіти класифікують в залежності від характеру та об'єму їхньої діяльності згідно з даними в інформаційній системі про вищу освіту на університети та не університети:

– заклади вищої освіти, що відносяться до університетів, надають освіту за навчальними програмами на всіх рівнях вищої освіти (бакалавр, магістр, докторат). Навчальні програми проводяться узгоджено з діяльністю вишів у сфері науки, технології або мистецтва, та у відповідності з поточним станом та розвитком цих сфер;

– заклади вищої освіти, що відносяться до не університетів, зазвичай, надають вищу освіту за навчальними програмами першого рівня.

Усі типи закладів вищої освіти забезпечують вищу освіту у рамках акредитованих навчальних програм.

Система професійної музичної освіти, її формування тісно пов'язана з діяльністю мистецьких навчальних закладів. Обов'язковою умовою є вимогливе відношення до відбору професійних викладачів, у своїй педагогічній роботі вони опираються на європейський рівень навчання гри на фортепіано. Під час навчання студенти опановують широкий спектр навчальних дисциплін, що включають у себе музично-теоретичні, культурологічні, мистецтвознавчі дисципліни, психологію та педагогіку, історію фортепіанної гри та літератури, збалансованою організаційно-дисциплінарною, музично-педагогічною та культурно-освітньою політикою. Музична освіта Словаччини розвивається на високому професійному рівні, що сприяє вихованню висококваліфікованих, талановитих музикантів-педагогів і виконавців.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. Педагогічна освіта України в стратегії Болонського процесу. *Освіта України*. 2004. № 13 (17 лютого). С. 4.
2. Журавський В. С., Згуровский М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. Київ : Вид-во "Політехніка", 2003. 200 с.
3. Ничкало Н. Г., Кудіна В. О. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз : монографія. Черкаси : “Вибір”, 2002. 322 с.

Шкарлет В. О.,

УДК 372.881.1

викладач кафедри романо-германської філології,
Державний заклад “Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка”, м. Старобільськ

Шкарлет В. О. Полікультурний аспект майбутніх учителів іноземних мов. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 40 – 41.

ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Вимоги, що зараз висувуються до сучасної освіти по забезпеченню виховання людини та громадянина, потребують формування у майбутнього фахівця не лише професійних якостей, але й полікультурного аспекту. Такий підхід є важливим для підготовки спеціалістів будь якого профілю, але найважливішим це є для тих, кому належить працювати в сфері освіти.

Аналіз наукових джерел вітчизняної педагогіки засвідчує, що в теорії та практиці професійної освіти накопичено значний досвід, прогресивні ідеї якого можуть стати основою модернізації професійної підготовки майбутніх учителів до міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Крім того, виявлено провідні тенденції у цій сфері, обґрунтовано сучасні наукові підходи та парадигми.

Зарубіжною педагогічною наукою вже накопичено значний досвід у розробці питань полікультурного аспекту. Праці низки зарубіжних науковців (Г. Бейкер, Дж. Бенкс, К. Бенкет, П. Вебер, Ж. Гей, Д. Голлнік, Дж. Гудлед, О. Джуринський, К. Кемпбел, В. Міттер, Т. Рюлькер, С. Ньето, Е. Холлінс та ін.) стосуються запровадження полікультурної освіти, розробки концепції, моделі такої освіти тощо. Вивчення теоретичних засад та можливостей практичної реалізації полікультурного виховання в навчально-виховному процесі стало одним із найактуальніших напрямків вітчизняної педагогіки наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть. В Україні проблема полікультурного аспекту, освіти і виховання молоді є об'єктом уваги таких дослідників, як Е. Антипова, В. Бойченко, В. Болгарінова, та інших.

Полікультурний аспект – це активне пізнання особистістю полікультури, можливість самореалізації в полікультурному світі, що сприяє безконфліктній її ідентифікації в багатокультурному суспільстві та інтеграції в полікультурний світовий простір. Г. С. Абібулаєва підкреслює, що полікультурний аспект направлений на збереження й розвиток усього різноманіття культурних цінностей, норм і форм діяльності, існуючих у суспільстві, та базується на взаємодії різних культур [1, с. 78]. В свою чергу полікультурна освіта є важливим механізмом залучення молоді до всебічного пізнання культури свого народу; формування уявлень про розмаїття культур у світі; навчання позитивного ставлення до культурних розходжень; виховання в душі миру, толерантності,

гуманного міжнаціонального спілкування. Провідною функцією полікультурної освіти, таким чином, виступає формування особистості, готової працювати в умовах поліетнічного, багатокультурного середовища, орієнтованої на конструктивну взаємодію та діалог з носіями різних культур [2, с. 26].

Під поняттям полікультурність ми розуміємо сукупність соціокультурних знань; навичок і вмінь позитивної міжетнічної комунікації; особистісних якостей та гуманістичних цінностей, необхідних для ефективною життєдіяльності в полікультурному середовищі. Полікультурний аспект сприяє формуванню у студентів полікультурної світоглядної позиції, яка передбачає визнання рівноцінності інших культурних, мовних, релігійних уподобань, виховання, завдяки правильному добору іншомовного навчального матеріалу, толерантного ставлення до них, розвиток особистості, здатної до міжкультурної взаємодії, діалогу культур [3, с. 41].

Необхідність формування в майбутніх учителів полікультурної компетенції пов'язана з тим, що на початку XXI століття все більш нагальною

постає проблема мирного співіснування й продуктивного співробітництва людей різних націй, віросповідань, прибічників різноманітних стилів життя, представників різних культур, – тобто проблема діалогу культур.

Сучасна концепція іншомовної освіти базується на інтегрованому навчанні мови та культурі країни, мова якої вивчається, на діалозі рідної та іноземної культур. Мета такої освіти – навчання мови – через культуру, культури – через мову. Як зазначається у проекті Ради Європи: “Навчання іноземної мови для європейської громади необхідно для полегшення вільного пересування людей, інформації та ідей в Європі з метою побудови взаєморозуміння та сприйняття культурного й мовного розмаїття в багатомовній та багатокультурній Європі та виховання поваги до національного самовизначення” [4, с. 202].

Отже, полікультурний аспект майбутніх учителів іноземних мов в процесі вивчення іноземних мов базується на поєднанні процесів оволодіння лінгвістичними аспектами мови з культурологічними знаннями, що сприяє накопиченню необхідних для ефективною міжкультурної комунікації полікультурних знань та становленню особистісних якостей молоді, здатної не лише адекватно реагувати на прояви іншої культури та виявляти готовність до міжкультурної взаємодії в поліетнічному середовищі, а й виступати носієм, зберігачем і ретранслятором кращих зразків рідної, української та світової культур.

Список використаних джерел

1. Абібулаєва Г. С. Деякі аспекти полікультурної освіти. *Педагогіка і психологія*. 2006. № 1. С. 75 – 84.
2. Агадуллін Р. Полікультурна освіта: методолого-теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія*. 2004. № 3. С.25 – 27.
3. Бориско Н. Ф. Діалог культур: необхідність, можливість і межі. *Іноземні мови*. 2003. № 2. С. 77 – 81.
4. Modern Language Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of Reference. Council of Europe, Education Committee. 2008. Strasbourg. 224 p.

СЕКЦІЯ 6. ВИЩА ОСВІТА

Абільтарова Е. Н.,

УДК 331.45

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці,
Кримський інженерно-педагогічний університет;
здобувач, Інститут професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних
наук України, м. Київ

Абільтарова Е. Н. Організаційні фактори формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 42 – 43.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

В умовах постійного зростання травматизму, низької якості знань в області охорони праці, проблема формування культури безпеки професійної діяльності (КБПД) у майбутніх інженерів з охорони праці набуває особливої актуальності. На основі аналізу науково-педагогічної літератури [1, 2, 3, 4, 5] та в ході проведення наукового дослідження нами була визначена важливість вивчення факторів, що сприяють ефективному формуванню КБПД у майбутніх інженерів з охорони праці, серед яких ми виділяємо організаційні. Освітня діяльність студентів у вищому навчальному закладі (робота на лекційних заняттях, виконання лабораторних і практичних робіт, позааудиторна самостійна робота, робота з навчальною літературою в бібліотеках, підготовка до семінарських занять, іспитів та заліків) характеризується переважанням розумової праці, в результаті чого на їх стан здоров'я впливають такі шкідливі фактори: нервово-психічні перевантаження, розумове перенапруження, стомлення, стрес, несприятливі мікрокліматичні умови навчальних аудиторій (підвищена або знижена температура повітря, підвищена або знижена вологість повітряного потоку, підвищена рухливість повітря); недостатня освітленість робочого місця, неправильна організація робочого простору, електромагнітне випромінювання, напруженість м'язів рук при тривалій роботі за комп'ютером, висока напруженість зорових робіт, підвищений рівень шуму, запиленість повітря. Звертаємо увагу, що трудова діяльність інженера з охорони праці пов'язана з впливом таких же шкідливих виробничих факторів.

На основі проведеного аналізу умов навчання у вищому навчальному закладі і умов майбутньої професійної діяльності з метою збереження здоров'я, як головного компонента культури безпеки, важливо забезпечити раціональний

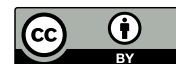
режим праці і відпочинку, який передбачає оптимальне співвідношення і зміст періодів роботи і відпочинку, при яких буде збережена висока працездатність без ознак надмірного стомлення. До числа факторів, що сприяють зниженню навантаження на працівників і учнів і одночасно спрямовані на формування КБПД, відносимо раціональну організацію робочих місць з урахуванням вимог ергономіки, забезпечення безпечних і нешкідливих умов трудового та навчально-виховного процесів, нормалізацію умов праці по відношенню до природних для людини умов довкілля, створення безпечного освітнього середовища з урахуванням санітарно-гігієнічних норм і стандартів безпеки. Також одним з організаційних чинників ефективного формування КБПД у вищому навчальному закладі виступає достатнє матеріально-технічне забезпечення процесу професійної підготовки інженерів з охорони праці. Вважаємо, що широке застосування приладів для визначення шкідливих факторів виробничого середовища (люксметр, гігрометр, шумоміри, газоаналізатори і т. д.), вивчення методик проведення вимірювань в процесі проведення практичних і лабораторних робіт розширить знання і вміння студентів в галузі культури безпеки. Діючим фактором, що впливає на успішне формування КБПД у майбутніх інженерів з охорони праці, є популяризація питань охорони праці з метою пробудження і підтримки інтересу до проблем безпеки, розвитку свідомої трудової дисципліни. Реалізація представленої групи факторів можлива через перегляд відеофільмів, відеороликів, радіо- і телепередач з питань безпеки праці, поширення інформаційних стендів, плакатів, пам'яток, засобів наочної агітації, попереджувальних знаків, підручників з охорони праці, глибоке вивчення нормативно-правових актів з охорони праці, ознайомлення зі статистичними даними по травматизму, журналами з охорони праці.

Список використаних джерел

1. Андрощук І. В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії у професійній діяльності: теорія і методика : монографія. Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2017. 455 с.
2. Довгань Н. Провідні чинники формування фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2016. № 3 (54). С. 41 – 47.
3. Михнюк М. І. Розвиток професійної культури викладачів спеціальних дисциплін будівельного профілю : монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2015. 368 с.
4. Петренко Л. М. Теорія і практика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів : монографія. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2013. 456 с.
5. Реқун Г. П. Чинники формування корпоративної культури в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2011. № 970. С. 310 – 313.

Березнева І. М.,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Національна академія Національної
гвардії України, м. Харків

УДК 355.232.6

Березнева І. М. Засоби реалізації гендерної політики в сучасних військових закладах освіти. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 44 – 46.

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Важливим напрямком державної соціальної політики в сучасних умовах є забезпечення рівних прав чоловіків і жінок у всіх сферах суспільного життя. Особливо це стосується подолання тендерної асиметрії в системі освіти та військової освіти зокрема. Зацікавленість питанням інтеграції гендерної проблематики в професійну підготовку та зайнятість жінок військовою діяльністю стрімко зростала не тільки протягом ХХ ст., але й продовжується і сьогодні. Упровадження гендерної рівності у військових інституціях означає поєднання досвіду, знань та інтересів жінок і чоловіків.

Останнім часом гендерні дослідження стали невід'ємною частиною педагогічної науки, а гендерна проблематика відокремлюється в різних галузях педагогіки особливо це стосується вищих військових закладів освіти. Виникнення цього нового напрямку пов'язане з посиленням протиріччя між відтворенням патріархальних стереотипів у взаємодії статей та реальними трансформаціями гендерних відносин у сучасному українському суспільстві. Мета гендерної рівності полягає не в тому, щоби прирівняти жінок до чоловіків, а в тому, щоби наділити їх життя можливостями і шансами, які будуть рівними і зберігатимуться такими зокрема у професійній діяльності. Значне місце у трансформації існуючої системи гендерних відносин, формуванні егалітарної свідомості молодого покоління належать освіті. Саме освіта як один із найважливіших соціальних інститутів, що виконують функції передачі та поширення знань, умінь, цінностей і норм від одного покоління до іншого через інтеграцію гендерних підходів у навчальний процес, спроможна закласти основи для становлення суспільної гендерної культури.

Гендерна освіта та виховання – це цілеспрямований, організований і керований процес формування соціокультурних механізмів конструювання чоловічих і жіночих ролей, поведінки, діяльності та психологічних характеристик особистості, запропонованих суспільством своїм громадянам залежно від їхньої біологічної статі. Однією з визначальних є категорія гендерної освіти. Через гендерну освіту здійснюється процес формування егалітарної свідомості особистості в системі соціокультурних взаємозв'язків на паритетних засадах. На сучасному етапі розвитку освіти зокрема військової стає нагальним формування

гендерної культури особистості як невід'ємної частини гендерної соціалізації курсантів. У національній вищій школі накопичено значний досвід з розробки та впровадження в навчальний процес технологій, форм і методів викладання, що стали вже традиційними: лекцій, семінарів, диспутів, бесід, самостійної роботи з підручником, написанні рефератів підготовки доповідей тощо. Використання потенціалу цих форм і методів для реалізації задач гендерного виховання має багато позитивного: дозволяє акцентувати увагу курсантів на ключових аспектах теми, знайомити з різними концепціями та підходами до проблеми, робити загальні висновки. Однак традиційні методи слабо орієновані на гендерну проблематику та гендерну активну взаємодію курсанта з викладачем, дискусії курсантів між собою, самостійне прийняття рішень, що може бути вирішальною передумовою формування їхньої гендерної складової у вищій школі. Пріоритетну роль у гендерному вихованні повинні займати сучасні технології навчання, що стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення, будуються на основі багатобічної вільної гендерної взаємодії. До сучасних технологій навчання, які сприяють розвитку гендерної культури курсантів, відносяться різноманітні види дискусій з питань гендерних протиріч (дискусія-симпозіум, “концентричне коло”), ситуаційно-рольові ігри, драматизації, “мозкові атаки”, інтелектуальні аукціони, метод аналізу проблемної ситуації (мається на увазі “жінка-військовий та чоловік-військовий”). Важливе місце займають проектні технології: організація різноманітних проектів і кампаній, підготовка презентацій та проведення конференцій з питань подолання гендерних протиріч.

Застосування наведених форм і методів гендерної освіти та виховання сприяє формуванню в слухачів поведінкових норм, що включають уміння аналізувати, ставити запитання, давати відповіді, критично та всебічно розглядати проблему, роботи висновки, адаптуватись до нових соціальних умов, захищати свої інтереси, поважати інтереси та права інших. Подолання гендерної асиметрії у суспільстві повинно починатися зі школи, а мати продовження у вищих навчальних закладах. Виховання і навчання чоловіків та жінок повинно будуватися на забезпеченні рівних можливостей і формуванні в молодого покоління впевненості в наявності вільного вибору будь-якої професії і досягнення поставленої мети за допомогою своїх умінь і здібностей не залежно від статевої приналежності, особливо коли це стосується військової справи. Значних зусиль потребує подальше визначення можливостей щодо використання іноземного і вітчизняного досвіду у процесі навчання та практичній роботі педагогічних працівників для подолання тендерної асиметрії в системі освіти та військової освіти зокрема.

Список використаних джерел

1. Грунтковський О. Л. Гендерна складова у процесі розвитку Збройних Сил України [Електронний ресурс] / Грунтковський О. Л., Жалюк С. М., Загривий С. В. // Крила України. 16.03.2010. Режим доступу: http://www.sociocenter.vn.ua/untermenuue.php?hp_id=9&m_id=60.

2. Плахотнік О. Гендерний вимір сучасної освіти: здобутки американських феміністично-педагогічних студій / О. Плахотнік // Американська філософія освіти очима українських дослідників: Всеукр. наук.-практ. конф. 22 грудня 2005 р.: матеріали. Полтава: ПОІППО, 2005. С.128-133.

Герганов Л. Д.,
д-р пед. наук, професор,
професор кафедри інженерних дисциплін,
Дунайський інститут Національного університету
"Одеська морська академія", м. Ізмаїл

УДК 656.61

Герганов Л. Д. Сучасні підходи до формування професійних компетентностей суднових фахівців при змішаній формі підготовки: реальність та перспективи. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 46 – 47.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУДНОВИХ ФАХІВЦІВ ПРИ ЗМІШАНІЙ ФОРМІ ПІДГОТОВКИ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Підготовка фахівців для морської галузі завжди знаходилась у полі зору міжнародної спільноти (Міжнародна морська організація ІМО), роботодавців та судновласників. Запровадження інноваційних підходів до професійної підготовки фахівців морського профілю у ВНЗ, а також перегляд освітньо-професійних програм за спеціальністю 271.01 “Навігація і управління морськими суднами” та 271.02 “Управління судновими технічними системами і комплексами розпочалося з впровадженням Конвенції та Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення ваhti 1978 року (з поправками) (ПДНВ), де наголошено, що моряк повинен мати не тільки достатні професійні знання, а й уміти продемонструвати їх та використовувати у своїй практичній діяльності [1]. Зазначимо також, що одним з таких інноваційних підходів стало прийняття ідеї на національному рівні документу “Про затвердження Морської доктрини України на період до 2035 року” про компетентнісно-орієнтоване навчання, що спрямоване на принципах доступності, професійної компетентності, безперервності, відкритості, інноваційності, створення умов для саморозвитку і самореалізації людини, насамперед, практичних знань, умінь, навичок і здатностей щодо здійснення конкретної професійної діяльності [2].

На теперішній час маємо ситуацію, коли підготовка фахівців морського профілю в Україні занадто орієнтована на міжнародний ринок (відсутність сучасних суден національного флоту), тому професійна освіта здійснюється у відповідності з міжнародними стандартами, такими як: базові Модельні курси ІМО (Cours 7.02 “Chif

engineer officer and second engineer”, “Cours 7.02 “Master and chief mates”). За таким підходом, потребують якісного поліпшення: не тільки професійна освіта у вищих навчальних закладах, але й закладах післядипломної морської освіти, а також структурних її підрозділах. Залишається недостатньо дослідженим педагогічний процес, який пов’язано з переходом до змішаної форми освіти і, в першу чергу, впровадження матеріально-технічного забезпечення у процес проведення практичних і лабораторних занять. Низьким є також рівень використання можливостей інформаційних заходів у процесі вивчення дисциплін. Сучасний морський ринок праці вимагає від майбутніх фахівців не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно демонструвати їх в нестандартних, небезпечних та аварійних ситуаціях, які дуже часто трапляються у морській практиці. З погляду на розвиток трудового потенціалу України для морської галузі, слід зазначити, що є необхідність у формуванні нової інноваційної моделі його розвитку, особливості якої полягають у зосередженні на якісних професійних, а не кількісних показниках підготовки кваліфікованих фахівців, забезпечення відповідності між попитом морської галузі на працю і можливістю підвищення кваліфікації та кар’єрного росту фахівця на ринку праці, що ґрунтується на використанні сучасних технологій у суднобудуванні. Для забезпечення такого підходу, на кафедрі інженерних дисциплін Дунайського інституту Національного університету “Одеська морська академія” створено міжпредметний кластер для об’єднання усіх інженерних дисциплін на кінцевий результат – формування фундаментальних інженерних знань з використанням можливостей навчально-тренажерного судна “Новий Донбас”. Весь процес відпрацювання практичних та лабораторних робіт відбувається у машинному відділенні як при традиційній формі (безпосередньо на судні), так і при дистанційній формі (віртуально). На кафедрі розроблено єдиний підхід досягнення кінцевого результату, за результатами якого проводяться міжкафедральні семінари з випускаючими кафедрами, аналізуються якості набутих знань та практичних навичок з гарантантами освітньо – професійних програм, затверджені теми кафедральних наукових досліджень, а також апробація на міжнародних науково – практичних конференціях. Таким чином, набуті фундаментальні інженерні знання курсантами безпосередньо в умовах діючого судна, надають можливості випускаючій кафедрі більш якісно та професійно-орієнтовано підготувати майбутнього фахівця для праці в складних умовах експлуатації судна впродовж тривалого часу.

Список використаних джерел

1. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року (консолідований текст з манільськими поправками). Київ, 2012.
2. Морська доктрина України на період до 2035 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 07 жовтня 2012 року № 1307. URL: http://www.mtu.gov.ua/uk/resolution_kmu/print/15623.html (дата звернення: 10.09.2019).

Олефіренко М. А.,
аспірант кафедри педагогіки,
Державний заклад “Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка”, м. Старобільськ

УДК 37.012

Олефіренко М. А. Суб'єктна позиція студентів як педагогічна проблема. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 48 – 49.

СУБ'ЄКТНА ПОЗИЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Своєрідність сучасного етапу розробки проблеми суб'єктності здійснюється у світлі уявлень про активну роль людини в процесі власної життєдіяльності. Формування суб'єктної позиції особистості все більш стає проблемою педагогічною, ніж психологічною, оскільки педагогічна наука створює педагогічні умови та педагогічне забезпечення процесу формування суб'єктної позиції керованим та цілеспрямованим. Тому розв'язання зазначеної проблеми можливо завдяки розробці спланованого процесу формування суб'єктної позиції, що є найважливішою умовою успішного розвитку особистості в українському суспільстві в умовах інформаційно-гібридної війни [1, с. 188].

Різні аспекти формування суб'єктної позиції було висвітлено в студіях Н. Аристової, І. Беха, А. Бойко, С. Гришиної, Т. Гущиної, С. Дьякова, Н. Євдокимової, Е. Зеєра, С. Кашлева, С. Мазової, О. Мешка, Т. Ольхової, Н. Отт, М. Сергеева та ін.

Мета статті полягає в теоретичному дослідженні суб'єктної позиції студентів як педагогічної проблеми.

Суб'єктна позиція студента – це інтегративна характеристика особистості, що виражає систему його емоційно-ціннісних ставлень, визначає рефлексивно-особистісний спосіб активності студента в освітньому середовищі вищої школи. На нашу думку, вона є не лише умовою, але і показником суб'єктної включеності студента в учбово-професійну діяльність. Саме вона засвідчує, що освіта робить студента співавтором освітнього процесу, є сферою його самоактуалізації [2, с. 31].

За О. Ф. Бондаренком, суб'єктність це якість, яка "відображає, позначає здатність її перетворити принцип свого особистісного буття на певну умову життєдіяльності, адекватну чи неадекватну, таку, що допомагає або, навпаки, перешкоджає розгортанню, опредметненню персоналізованого індивіда у світі внаслідок його смислогенезу" [3, с. 57].

За твердженням Б. Ананьєва “позиція особистості як суб'єкта суспільної поведінки та різноманітної соціальної діяльності являє складну систему відносин особистості (до суспільства та спільнот, до яких вона належить, до праці, людей, самої себе), настанов та мотивів, якими вона керується у своїй діяльності, цілей та цінностей, на які спрямована ця діяльність” [4].

Отже, виходячи з актуальності окресленої проблеми, на даний момент існує її недостатня розробленість, а також необхідність у розв'язанні об'єктивних протиріч, властивих навчально-виховному процесу в університеті.

Список використаних джерел

1. Шехавцова С. О. Суб'єктна позиція як фактор професійно-педагогічної підготовки. *Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Ялта : РВНЗ КГУ, 2012. Ч. 3. С. 187 – 190.
2. Радчук Г. Суб'єктна позиція студента у середовищі вищого навчального закладу. *Психологія особистості*. 2011. № 1. С. 31 – 39
3. Бондаренко О. Ф. Суб'єктність як етичний вимір: у пошуках вітчизняної традиції у психотерапії. *Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії* / за заг. ред. В. О. Татенка. Київ : Либідь, 2006. С. 52 – 69.
4. Ананьев Б. Г. Психология и проблемы человекознания. Москва : Институт практической психологии, 1996. 381 с.

Паламарчук Л. М.,

УДК 808.5

канд. пед. наук,

викладач кафедри педагогіки і

методики початкової та дошкільної освіти,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

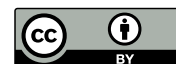
Олендр Т. М.,

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов,

Тернопільський національний педагогічний

університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

Паламарчук Л. М., Олендр Т. М. Формування техніки мовлення майбутніх учителів-нефілологів через систему інтегрованих занять. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 49 – 52.

ФОРМУВАННЯ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ- НЕФІЛОЛОГІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ ІНТЕГРОВАНИХ ЗАНЯТЬ

У професії педагога мовленнєва майстерність – це одна із основних якостей, від яких залежить повноцінна подача науково-навчальної інформації, продуктивність взаємодії з учнями, ефективність навчально-виховної діяльності. Вчитель несе соціальну відповідальність за зміст та якість свого мовлення, і володіння його технікою є одним із показників досконалості його професійної майстерності.

У теорії педагогічної науки значне місце відведено проблемам навчання майбутніх фахівців техніці мовлення. У роботах І. Зязюна, А. Капської, Г. Сагач, Л. Рувинського, С. Єлканова, Б. Найденова та інших вказано основні напрями діяльності викладача вищого навчального закладу з метою вдосконалення та розвитку техніки мовлення майбутніх учителів.

Техніку мовлення у широкому сенсі науковці розглядають як “уміння володіти голосом, інтонувати виступ та управляти аудиторією” [3, с. 98]. Ми ж аналізуватимемо її як систему технологічних прийомів, спрямованих на формування та розвиток фонаційного дихання, дикції, темпоритму, інтонації, доведених до автоматизму задля забезпечення ефективності професійної педагогічної взаємодії. На нашу думку, формування техніки мовлення доцільно поєднувати зі знаннями студентів із орфоєпії рідної мови – умінням правильно вимовляти звуки та наголошувати слова.

Традиційно у сучасному педагогічному ЗВО техніці мовлення як засобу мовленнєвого впливу на учнів навчають на заняттях із виразного читання майбутніх учителів філологічних спеціальностей та початкових класів. Однак, на нашу думку, цей важливий засіб мовленнєвої професійної взаємодії актуальний і для вчителів нефілологічних дисциплін. Вивчення курсу “Освітніх технологій” студентами Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка передбачає формування у них сукупності умінь та навичок, необхідних для управління спілкуванням у навчально-виховному процесі. Це вміння вибрати правильний стиль і тон у спілкуванні, розподіляти власну увагу та управляти увагою учнів, темпом спільної діяльності, а з цією метою – досконале володіння технікою мовлення.

Аналіз сучасних науково-педагогічних досліджень, багаторічне спостереження за мовленням студентів показали, що близько 60% із них не вміють володіти мовленнєвим диханням, голосом, віднайти оптимальний варіант гучності, темпу мовлення. Майже 30% студентів ТНПУ ім. В. Гнатюка мають вади дикції. Незважаючи на те, що у групах практично відсутні носії мов національних меншин, майбутні педагоги не завжди володіють знаннями про вимову звуків та наголошення слів рідної мови. Окрім того, потрібно враховувати, що на формування професійного мовлення майбутніх учителів-нефілологів відведено мінімальну кількість годин. Тому актуальним стало питання розширення сфери спеціально організованої комунікативної підготовки студентів у загальному і формування техніки їх мовлення зокрема за рахунок використання міжпредметної інтеграції.

Оскільки професійну комунікацію майбутні педагоги опановують і під час вивчення іноземної мови, то нам здалося доцільним використання інтегрованих занять, на яких цей процес відбуватиметься у площині двох мов. Навчання іншомовного мовлення неможливе без оволодіння звуками, звукосполученнями, наголосом та інтонаційними моделями різних типів речень, які значно відрізняються від рідної мови. Те, що студенти володіють звуковими нормами рідної мови, може як допомагати у вивченні іноземної, так і заважати в засвоєнні норм її вимови. Адже орфоєпія, до прикладу, англійської мови відрізняється притаманними їй довгими та короткими голосними звуками, дифтонгами, звуками, які не мають артикуляційних аналогів у рідній мові. В інтонуванні англійської мови характерним є високий початок та різкий спадний тон у його кінці.

Техніка мовлення у спілкуванні іноземною мовою передбачає володіння елементами культури мовлення й комунікативної поведінки. Як вважає А. Китченко, “при вивченні англійської мови, у зв’язку з її особливою фонетикою,

важливо те, яким голосом викладач вимовляє слова і фрази і який при цьому вираз його обличчя” [1, с. 197].

Під час комунікативної підготовки майбутнього вчителя і рідною, і іноземною мовами необхідно враховувати те, що мовлення педагога є не тільки засобом навчання та виховання учнів, але й повинне бути тим зразком, який спонукатиме вихованців розмовляти обома мовами на високому рівні. Тому “мовленнєві зразки, за допомогою яких виконується комунікативна дія, мають бути автентичними та відповідати нормам і звичаям країни, мова якої вивчається” [2, с. 11]. При цьому навчання іншомовному мовленню, як і рідному, повинне бути не хаотичним, а цілеспрямованим, неперервним і передбачати наступність та послідовність.

Нами було зроблено припущення, що ефективність формування техніки мовлення студентів педагогічного ЗВО можна підвищити, поєднавши цю роботу на заняттях з “Освітніх технологій” із мовленнєвою підготовкою майбутніх учителів-нефілологів з іноземної мови.

По-перше, співставлення своїх можливостей застосування умінь із техніки мовлення у площині 2-х мов не тільки підсилює мотивацію до опанування цими вміннями, але і спонукає до систематичного самоконтролю власного мовлення.

По-друге, таке поєднання дає змогу використовувати у процесі формування техніки мовлення різноманітні активні методи і форми навчання.

По-третє, забезпечує взаємодію і співробітництво викладачів і студентів на основі суб’єкт-суб’єктних стосунків.

По-четверте, демонструє необхідність організації інтенсивної та довготривалої (3 – 4 роки) самостійної роботи майбутніх учителів із удосконалення техніки власного професійного мовлення.

Впродовж 2019 – 2020 н. рр. нами було проведено ряд інтегрованих практичних занять із курсів “Освітні технології” та “Іноземна мова” для студентів фізико-математичного та історичного факультетів ТНПУ ім. В. Гнатюка, у тому числі, в дистанційному форматі.

Робота студентів над технікою мовлення передбачала:

- ознайомлення із будовою та функціями мовленнєвого апарату;
- вивчення вправ для розвитку фонаційного дихання та постановки голосу рідною та іноземною мовами;
- добір вправ, зокрема, скоромовок і чистомовок двома мовами;
- систематичний контроль за діяльністю студентів над формуванням їх техніки мовлення (на кожній парі з іноземної мови та “Освітніх технологій”, а також через відеоролики, які вони записували на YouTube);
- залікове заняття із техніки мовлення двома мовами – дистанційно.

Результати досліджень показали зростання рівня зацікавленості студентів проблемою формування і розвитку техніки мовлення. Інтегровані заняття забезпечували можливість ефективнішого опанування майбутніми педагогами фонаційним диханням, вмінням керувати власним голосом, темпом мовлення, сприяли засвоєнню орфоепічних норм обох мов.

На нашу думку, такі заняття забезпечували зростання пізнавальної активності студентів та формували мотивацію у комунікативній підготовці майбутніх учителів до професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Китченко А. Фонетичні проблеми при вивченні англійської мови. *Поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання української та іноземних мов як чинник забезпечення дієвості знань* : матеріали III всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 жовтня 2016 р). Харків : РВВХТЕІ КНТЕУ, 2016. С. 195 – 199.
2. Концепція компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О. С. Пасічник, Н. П. Басай ; за наук. ред. В. Г. Редька. Київ : Педагогічна думка, 2017. 51 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 5. 640 с.

Яковенко Н. В.,
старший викладач кафедри іноземних мов,
Національна академія Національної
гвардії України, м. Харків

УДК 372.881.1

Яковенко Н. В. Методи вдосконалення системи мовної підготовки студентів вищих навчальних закладів. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 52 – 53.

МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У всьому світі йдуть пошуки оптимальної структури освіти на всіх освітніх рівнях від загальної середньої до повної вищої. Оптимізація структури освіти та виявлення методів удосконалення системи мовної підготовки студентів вищих навчальних закладів стали характерними для сучасності. Адже знання іноземної мови – свідчення рівня культури й освіти сучасної людини. Сфера застосування іноземної мови для молоді значно розширюється зі збільшенням міждержавних зв'язків, а також з можливістю використання у своїй роботі іноземної технічної літератури.

Актуальність теми визначається назрілою в сучасних соціально-економічних умовах потребою у фахівцях високого рівня компетентності, зокрема у сфері володіння іноземними мовами. Складність перехідного періоду в розвитку нашої держави, масштабність і гострота у сучасному світі соціальних, культурних й економічних проблем зумовлюють актуальність пошуку оптимальних шляхів підготовки освічених фахівців з новим мисленням, готових до самостійного та якісного розв'язання професійних завдань.

Існують певні проблеми в підготовці студентів вищих навчальних закладів, зокрема питання удосконалення системи мовної підготовки. По-перше, недостатність часу, відведеного на вивчення іноземної мови; по-друге, слабкий рівень мотивації до вивчення іноземної мови. Це спонукає викладача до перегляду тієї складової навчального процесу, на яку він може здійснити найбільш опосередкований вплив – на методику проведення навчальних занять під час вивчення певної дисципліни.

Досвід роботи показав, що під час навчання студентів іноземної мови найбільш розвиненим видом мовленнєвої діяльності стає читання. Шляхом порівняльного експерименту в групах було доведено, що лексику професійного спрямування краще засвоюють ті студенти, в яких сформовані навички читання.

Стимулюванню мовленнєвої діяльності також сприятиме використання так званої технології змішаного навчання. Сутність такого навчання полягає в об'єднанні формальних (навчання в аудиторії, вивчення та перевірка матеріалів мовного курсу, написання контрольних робіт, тестування та ін.) та неформальних методів і засобів навчання (спілкування з викладачем за допомогою он-лайн ресурсів, проведення інтернет-конференцій та ін.). Також вагомим аспектом використання даної технології є комбінування різних способів подання навчального матеріалу з використанням методики управління знаннями. Один із шляхів інтенсифікації навчання - використання сучасних технічних засобів, насамперед комп'ютера (ПК), що удосконалює процес вивчення іноземної мови. Кваліфіковане та раціональне застосування ПК дає можливість інтенсифікувати навчальний процес і підвищити якість засвоєння матеріалу. Одне з призначень ПК – допомогти викладачеві розв'язати одне з найважливіших завдань під час навчання іноземним мовам: використовувати різні способи самостійної роботи з усіх видів мовленнєвої діяльності над різним мовним матеріалом.

Можна виокремити два функціональні рівні розробки комп'ютерних навчальних засобів для системи дистанційного навчання: комп'ютерні електронні підручники (КЕП) і комп'ютерні навчаючі програми (КНП).

Таким чином, можна дійти висновку, що удосконалення системи мовної підготовки та активізація процесу навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі вбачається у максимальному використанні нових інформаційних технологій. Вдале поєднання нових і класичних методів навчання, набуття інноваційного досвіду дозволить інтенсифікувати навчання іноземній мові, зробити його більш цікавим та інформаційно ємним.

Список використаних джерел

1. Костина Е. В. Модель смешанного обучения (Blended Learning) и ее использование в преподавании иностранных языков. *Известия высших учебных заведений. Серия: Гуманитарные науки*. 2010. Т. 1 № 2. С. 141 – 144.
2. Пуховська Л. П. Вивчення іноземних мов у контексті формування загальноєвропейського освітнього простору. *Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців: зб. наук. праць*. Київ : КІТЕП, 2000. С. 32 – 38.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид-ня С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 237 с.

СЕКЦІЯ 7. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Матвеева В. П.,

УДК 37.013.83

Белорусский государственный педагогический
университет имени Максима Танка, г. Минск

Матвеева В. П. Введение понятия непрерывного образования взрослых. *Роль инноваций как фактора развития образовательного пространства* : материалы Международной научно-практической конференции (Днепр, 26 марта 2021 г). Днепр : Международный гуманитарный исследовательский центр, 2021. С. 54 – 56.

ВВЕДЕНИЕ ПОНЯТИЯ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ВЗРОСЛЫХ

В условиях стремительных социально-экономических перемен, усложнения общественной жизни перед образованием взрослых встают новые задачи: снижение уровня безработицы; рациональное профессиональное ориентирование специалистов, бывших военнослужащих; профессиональное обучение и социальная интеграция мигрантов; активное упреждение событий на рынках труда; социальное и персональное развитие взрослого человека.

Отличительная особенность современного мира – высокий динамизм изменений во внешней среде. Это обуславливает быстрое устаревание запаса знаний, полученного в рамках формального образования. Объективная ситуация обострила необходимость устранения противоречий в жизнедеятельности посредством такого образования взрослых, которое рассматривается как образование на протяжении всей жизни. Острая необходимость массовой переподготовки взрослых возникла в связи с изменением характера их деятельности, позиции, требуемой обществом и предполагающей самостоятельность, ответственность, самоорганизацию, и неприятием авторитарных моделей процессов образования. Возросла актуальность научного обеспечения образования взрослых, разработки его андрагогической модели. Возникло противоречие между востребованностью инновационных моделей образования и неготовностью преподавателей к реализации андрагогической модели целостного образовательного процесса. К тому же в литературе встречается большое количество терминов, тем или иным образом касающихся образования взрослых: непрерывное образование, образование взрослых, профессиональная переподготовка и повышение квалификации кадров, повышение квалификации, дополнительное профессиональное образование, последипломное дополнительное образование, поствузовское образование и др [1].

Во многих странах образование взрослых становится объектом государственной политики. В то же время характерная чертой современного этапа его развития и в нашей стране, и Европейских странах является запоздалая реакция образования взрослых на динамично меняющиеся требования общественной практики. Новые вызовы образованию взрослых связаны со следующими факторами [2]:

- с демографическими изменениями, обуславливающими старение общества;
- с нарастанием общей и структурной безработицы;
- с быстрым устареванием знаний;
- с ростом социальной напряженности в связи с миграционными процессами;
- с проблемами идентификации.

Процесс образования взрослых исторически связан с необходимостью для работающих в определенной сфере компенсирования недостаточности образовательных и профессиональных знаний. Образование взрослых – часть системы образования, её относительное обособленное подразделение, задачей которого является содействие всестороннему развитию человека. Образование взрослых представляет собой направление, которое обеспечивает удовлетворение образовательных потребностей лиц, занятых профессиональной деятельностью. Образование взрослых – очень актуальная проблема общества, так как затрагивает сферы производства и науки. В настоящее время образование и наука имеют противоречивые отношения между собой. Заключается это в том, что, во-первых, образование отстает от достижений науки, что приводит к функциональной неграмотности и технологической безработице. Так, у взрослых появляется потребность в непрерывном образовании. Во-вторых, постоянные смены технологий производства обуславливают отставание самих наук – возникает функциональная неграмотность, что также затрагивает проблему образования многих категорий работников [3].

Непрерывному образованию взрослых присущи следующие признаки [4, 5]:

- полифункциональность как обеспечение развития кадрового потенциала территории в широком спектре профессий – руководителей образовательных организаций, специалистов профессиональной и социальной сферы;
- практикоориентированность как реализация настоящей идеи “интегративно-профессионального согласования”, опора на профессиональный опыт специалиста, его переосмысление с позиций новых идей, соотнесение с опытом муниципального сообщества в ходе презентации и обсуждения;
- инновационность как создание условий для личностно развития взрослого с учетом этапов становления его в профессии и стремлении развития инновационно-творческого потенциала и карьерного роста;
- интегративность как расширение взаимодействия в системе “Муниципальный ресурсный центр” – “Базовая организация – Институт повышения квалификации”.

Все большей актуальности получают решения на уровне муниципальной системы образования следующих проблем [5]:

- перенос акцента в механизмах решения территориальных проблем на самоорганизацию коммуникаций, укрепление самоуправления;
- поддержка авторских и инновационных школ, что позволит создать задел человеческого капитала на будущее;
- индивидуализация услуг, поддержка их разнообразия и выбора;
- развитие и поддержка образования для взрослых.

Таким образом, в стратегическом плане непрерывное образование взрослых преимущественно согласуется с базовым этапом в условиях института повышения квалификации, одновременно реализует идеи вторичной социализации взрослой личности на практике, осуществляется процесс интегративного профессионального согласования как переосмысления профессионального опыта с позиции его соотношения с опытом муниципального сообщества.

Список использованных источников

1. Стрелкова И. Б. Образование на протяжении всей жизни. (Аналитический обзор литературы последнего десятилетия). URL: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2010/7-2010/ntb_7_11_2010-стрелкова.htm.pdf.
2. Батракова И. С., Авво Б. В., Глубокова Е. Н., Лебедева Л. И., Менг Т. В. Образование взрослых: каким ему быть? *Universum: Вестник Герценовского университета*. 2012. № 2. С. 66 – 71.
3. Ермизина Ю. А. Образование взрослых в системе непрерывного образования. *Образование: прошлое, настоящее и будущее* : материалы III Междунар. науч. конф. (г. Краснодар, август 2017 г). Краснодар : Новация, 2017. С. 66 – 68.
4. Онушкин В. Г., Кулюткин Ю. Н. Непрерывное образование – приоритетное направление науки. *Советская педагогика*. 1989. № 2. С. 12 – 18.
5. Прикот О. Г. Непрерывное дополнительное профессиональное образование: новые модели и правовое поле. *Человек и образование*. 2012. № 3 (32). С. 17 – 21.

Чаграк Н. І.,

УДК 37.013.83

д-р пед. наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов і країнознавства,
Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ

Чаграк Н. І. Організаційно-педагогічні передумови розвитку освіти старших дорослих у США. *Роль інновацій як чинника розвитку освітнього простору* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 26 березня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 56 – 59.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ СТАРШИХ ДОРΟΣЛИХ У США

Демографічні та економічні реалії у США (старіння населення, стрімкий розвиток науки і технологій, модернізація виробництва) зумовили необхідність розроблення закладами освіти нових ролей і завдань з метою відновлення людських ресурсів у пізньому віці, що стало стратегічно важливо у фазу постіндустріальної економіки.

Вагому частину діяльності у цьому напрямі реалізовує сфера вищої освіти через програми підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки старших дорослих, тренінги з формування поведінки у життєвій ситуації, в якій людина опиняється в похилому віці чи після виходу на пенсію, а також через освітні програми для особистісного розвитку. Змінюються ключові підходи до освіти у старіючому суспільстві: продукування та розподіл знання створює основу для економічного зростання [4].

З другої половини ХХ ст. освіта стає можливістю і необхідністю упродовж всього життя, зокрема й у похилому віці. Американська індустрія знань для старших дорослих зосередилася у трьох головних сегментах:

- у формальній освітній системі, найбільшому секторі сфери освітніх послуг;
- у паралельній (невиокремленій) системі навчання, яке спонсорується бізнесом і промисловістю;

- у неформальній але загальнопоширеній освіті, яка пов’язана із засобами комунікації і масової інформації, видавництвом, сферою культури і дозвілля.

Кожен із зазначених сегментів індустрії знань створює умови для ціложиттєвого навчання, але в різний спосіб. Також потрібно наголосити на зміні співвідношення вказаних секторів індустрії знань з етапами життєвого шляху людини. Якщо в індустріальному суспільстві формальна освіта в основному забезпечувала потреби молодих людей і фактично утримувала монополію на використання часу особою на початку життєвого циклу, корпоративною перекваліфікацією були зайняті люди середнього віку, а старші отримували знання в основному з мас-медіа, то розвиток постіндустріальної економіки та інформаційного суспільства зумовив фундаментальні зміни у кореляції фаз життєвого циклу людини з сегментацією основних видів діяльності (освіта, робота, дозвілля), які втратили послідовність переходу відповідно до віку людини і фази життя й набули циклічної структури.

Необхідно зазначити, що мотивацією навчання старших дорослих американців є не тільки прагнення подальшого особистісного розвитку і соціалізації, а й можливість продовження професійної кар’єри. Крім демографічної і соціальної ситуації (збільшення загальної тривалості життя, зростання чисельності осіб похилого віку, підвищення рівня соціальних стандартів, освіти, стану здоров’я і матеріального забезпечення), основними мотиваційними факторами участі американців старшого віку в освітніх програмах коледжів та університетів є: інтелектуальний розвиток (стимулювання розумової активності), соціалізація та суспільна інтеграція, підвищення рівня професійної компетентності (або здобуття нових знань) [5, с. 203].

Зростання загальної освіченості старшого покоління, потреба бізнесу й промисловості в розширенні й оновленні професійних компетенцій працівників – головні чинники, які заклали організаційно-педагогічну основу розвитку освітніх програм для старших дорослих. Бізнес, як зацікавлена сторона у підвищенні

кваліфікацій своїх працівників, ініціював створення відповідних курсів при університетах і коледжах та частково їх фінансував.

У сфері економіки та бізнесу в цьому вбачали можливість використання потенціалу старших дорослих та залучення їх у трудовий ресурс країни, зважаючи на ситуацію демографічного старіння суспільства. Старші дорослі розглядали навчальну діяльність в основному як спосіб соціалізації, підтримання власних когнітивних функцій, а відтак – і незалежності в обходженні у більш пізньому віці. Заклади вищої освіти, культурно-освітні інституції та громадські організації створюють різноманітні освітні проекти і програми для осіб цієї вікової групи з метою розширення сфери своєї діяльності.

Освітні програми для старших дорослих охоплюють широкі сфери знань, зокрема з підготовки до постпенсійної фази життя, фізичного здоров'я, психологічної рівноваги та адаптації до соціальних змін. Популярними стали програми особистісного розвитку, самопізнання, мистецтва, хобі. Стиль навчання формувався з урахуванням попереднього життєвого досвіду людей та рівня їхньої освіти [2].

На фоні змін суспільно-історичної та соціально-економічної ситуації у Сполучених Штатах в другій пол. ХХ ст. – на поч. ХХІ ст., можна визначити чотири основні етапи формування і розвитку освіти людей похилого віку у США:

1. 1950-ті – поч. 60-х років – період, який характеризується “відмовою”, відстороненням та ізоляцією старших дорослих, а також відносно негативним ставленням до них як до покоління, що вичерпало свій ресурс. Освіта розглядається як інвестиція в людський капітал, тому вкладати в цю вікову групу – економічно не вигідно. Освіта залишається основною діяльністю молоді як головного ресурсу людського капіталу на більш тривалий період.

2. 1962 р. (відкриття першого Інституту для навчання пенсіонерів у м. Нью-Йорк) – 1981 р. (Конференція Білого Дому з проблем старіння, яка була присвячена освітнім потребам людей похилого віку (старших дорослих)) – період “соціального сервісу”. У ліберальній державі загального добробуту, якою стали США, старших дорослих вважають групою, що потребує професійного обслуговування, і освіта – один з видів сервісу, який пропонують цій віковій когорті. Навчальна діяльність в основному розглядається як спосіб заповнити вільний час, дозвілля і як можливість подальшого особистісного розвитку.

3. 1981 – поч. 2000-х рр. – період “участі”, який характерний більш радикальними поглядами на освіту як на спосіб повного залучення старших дорослих до суспільного життя. Їм надається шанс здобути нові знання і компетенції для самовдосконалення, зокрема й професійного.

4. Початок 2000-х рр. – період “самоактуалізації”, який розглядає можливості психологічного розвитку у пізньому віці. У цьому контексті освіта у є унікальним засобом індивідуального зростання, самореалізації та суспільної інтеграції старших дорослих [1].

На підставі аналізу соціально-освітньої ситуації у США в другій половині XX ст., можна виокремити основні причини, які зумовили розвиток освіти старших дорослих:

- зростання рівня освіти серед дорослого населення. Попередній рівень освіти людини є основним фактором, що зумовлює її подальший інтерес до навчання;
- популярність навчальних проєктів, ініційованих громадськістю, які реалізовувалися за рамками формальної системи освіти;
- розвиток освітньо-пізнавальних можливостей через засоби масової інформації, культуру, мистецтво;
- необхідність освіти старших дорослих спричинена швидкими змінами технологій: людина з застарілими професійними компетенціями не могла конкурувати на ринку праці;
- зміни в освітніх інституціях надали більшу підтримку нетрадиційній освіті, зокрема впровадження нових навчальних програм для різних вікових груп та гнучкість організації навчального процесу створили можливість доступу до освіти старших дорослих.

Список використаних джерел

1. Чаграк Н. І. Організаційно-педагогічні передумови розвитку освіти людей похилого віку в США. *Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza*. Gorzów Wielkopolski: Wydawnictwo Naukowe Akademii im. Jakuba z Paradyża, 2018. Т. 7. С. 233 – 250.
2. Чаграк Н. І., Липа І. Ю. Інноваційні підходи до освіти людей похилого віку у США: досвід для України. *Міжнародний науковий вісник*. 2017. № 1 – 2 (14 – 15). С. 116 – 125.
3. AARP. AARP survey on lifelong learning. Washington, 2000. URL: www.aarp.org/research/reference/puplicopinions/aresearch-import-490.html
4. American Council on Education. Framing New Terrain: Older Adults and Higher Education. Washington, 2007. 30 p.
5. Manheimer R. The older learner's journey to an ageless society: Lifelong learning on brink of the crisis. *Journal of Transformative Education*. 2005. No. 3. (3). P. 198 – 220.

**Research
Europe.org**